

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра географії та туризму

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ
ПОЛЯНСЬКОЇ ОТГ НА ПРИКЛАДІ САНАТОРІЮ «КВІТКА
ПОЛОНІНИ»

ПИЛИП НАТАЛІЯ-КАРОЛІНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма 242 Туризм

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 10 /27 жовтня 2021 року

Науковий керівник:

ІЖАК ТІБОР ЙОСИПОВИЧ

кандидат географічних наук, доцент

Завідувач кафедрою _____: **МОЛНАР ЙОСИП ЙОЖЕФОВИЧ**

кандидат географічних наук, доцент

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 2022 року

Протокол № _____ / 2022

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра географії та туризму

Кваліфікаційна робота

**ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ
ПОЛЯНСЬКОЇ ОТГ НА ПРИКЛАДІ САНАТОРІЮ «КВІТКА
ПОЛОНІНИ»**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

ПИЛИП НАТАЛІЯ-КАРОЛІНА

Освітня програма 242 Туризм

Науковий керівник: **ІЖАК ТІБОР ЙОСИПОВИЧ**

кандидат географічних наук, доцент

Рецензент: **МОЦА АНДРІЙ АНДРІЙОВИЧ**

кандидат юридичних наук, доцент

Берегове 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ	8
1.1. Історія і сучасний стан лікувально-оздоровчого туризму Закарпаття	8
1.2. Фактори, що впливають на розвиток лікувально-оздоровчого туризму	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ САНАТОРІЮ «КВІТКА ПОЛОНІНИ»	19
2.1. Характеристика лікувально-оздоровчого потенціалу Свалявської групи курортів Закарпатської області	19
2.2. Організація надання лікувально-оздоровчих послуг санаторії «Квітка Полонини»	22
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ САНАТОРІЮ «КВІТКА ПОЛОНІНИ»	29
3.1. Аналіз дослідницької роботи	29
3.2. Обґрунтування пропозицій щодо покращення діяльності санаторію “Квітка Полонини”	38
ВИСНОВКИ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
ПІДСУМКИ	45
ДОДАТКИ	46
СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ	59
СПИСОК ТАБЛИЦЬ	60
РЕЗЮМЕ (на угорській мові)	61

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Földtudományi és Turizmus Tanszék

A GYÓGYTURIZMUS JELLEMZÉSE A POLENAI KISTÉRSÉGBEN
A „HAVASOK VIRÁGA” GYÓGYÜDÜLŐ PÉLDÁJÁN

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: PILIP NATALIYA KAROLINA

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 242 Turizmus

Témavezető: IZSÁK TIBOR

a földrajztudományok kandidátusa, docens

Recenzens: MOCA ANDRIJ

a jogtudományok kandidátusa, docens

TARTALOM

BEVEZETÉS.....	6
1. FEJEZET. A GYÓGYTURIZMUS FEJLŐDÉSÉNEK SZERVEZÉSI-GAZDASÁGI ALAPJAI	8
1.1. Kárpátalja gyógyturizmusának történelme és jelenlegi helyzete	8
1.2. A gyógyturizmus fejlődését befolyásoló tényezők	15
2. FEJEZET. A „HAVASOK VIRÁGA” GYÓGYÜDÜLŐ EGÉSZSÉGÜGYI TEVÉKENYSÉG-HATÉKONYSÁGÁNAK ELEMZÉSE.....	19
2.1. Kárpátalja megyei Szolyvai üdülőcsoport egészségügyi potenciáljának jellemzése.....	19
2.2. Az egészségügyi szolgáltatások szervezése a «Havasok Virága» gyógyüdülőben	22
3. FEJEZET. A „HAVASOK VIRÁGA” GYÓGYÜDÜLŐ TEVÉKENYSÉG-FEJLESZTÉSÉRE VONATKOZÓ JAVASLATOK INDOKOLÁSA.....	29
3.1. A kutatómunka elemzése.....	29
3.2. A «Havasok Virága» szanatórium tevékenységének javítására irányuló javaslatok megalapozása.....	38
KÖVETKEZTETÉSEK.....	42
FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE	43
ÖSSZEFOGLALÁS.....	45
MELLÉKLETEK	46
FELHASZNÁLT ILUSZTRÁCIÓ JEGYZÉKE.....	59
FELHASZNÁLT TÁBLÁZAT JEGYZÉKE.....	60
MAGYAR NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÓ	61

ВСТУП

Туризм і в широкому розумінні індустрія гостинності належать до галузей, які визначаються динамічним зростанням. Вагоме місце в туристичному бізнесі належить лікувально-оздоровчому туризму який задовольняє потреби людей у лікуванні, оздоровленні, рекреації. Задовольняють ці потреби санаторно-курортні заклади, які надають споживачам лікувально-оздоровчі (медичні) послуги, організовують проживання та дієтичне харчування. Розвиток лікувально-оздоровчого туризму важливий для суспільства і держави, оскільки сприяє покращенню здоров'я населення, зменшенню суспільних втрат внаслідок втрати працездатності. В даний час у зв'язку із карантинними обмеженнями внаслідок пандемії Covid-19 висувуються більш жорсткі вимоги до організації лікувально-оздоровчого туризму. Тому вважаємо проблему розвитку лікувально-оздоровчого туризму важливою та актуальною.

Питання розвитку курортів, організації діяльності санаторно-курортних закладів розглядалися в працях Г.М. Заваріки, М.В. Лободи, М.Й. Рутинського та інших дослідників. Водночас лишаються недослідженими питання організації лікувально-оздоровчого туризму в ринкових умовах та діяльності санаторно-курортних закладів під час пандемії коронавірусу Covid-19.

Метою кваліфікаційної роботи є розроблення пропозицій щодо удосконалення організації лікувально-оздоровчого туризму. Реалізація зазначеної мети передбачає вирішення наступних завдань: опрацювання літературних джерел, нормативних актів з питань організації лікувально-оздоровчого туризму, діяльності санаторно-курортних закладів; проаналізувати сучасний стан і тенденції розвитку лікувально-оздоровчого туризму і курортної справи; визначити впливу чинників на розвиток лікувально-оздоровчого туризму; проаналізувати лікувально-оздоровчий потенціал Свалявської групи курортів; проаналізувати організацію надання лікувально-оздоровчих послуг в санаторії «Квітка Полонини»; обґрунтувати пропозицій щодо покращення діяльності санаторію.

Під час роботи об'єктом дослідження було вивчення процесу надання лікувально-оздоровчих послуг у санаторії «Квітка Полонини, а предметом дослідження: організація лікувально-оздоровчих послуг в санаторії «Квітка Полонини» ТОВ «Сузір'я».

Процес дослідження проводилось шляхом опрацювання нормативних актів, наукових публікацій з питань організації лікувально-оздоровчого туризму і курортної справи, впливу пандемії Covid-19 на діяльність закладів гостинності, даних статистики, експертних оцінок.

Теоретичне значення дослідження полягає у визначенні впливу карантинних обмежень, обумовлених пандемією Covid-19 на організацію надання лікувально-оздоровчих послуг в санаторно-курортних закладах. Практичне значення полягає у обґрунтуванні пропозицій щодо покращення діяльності санаторію «Квітка Полонини».

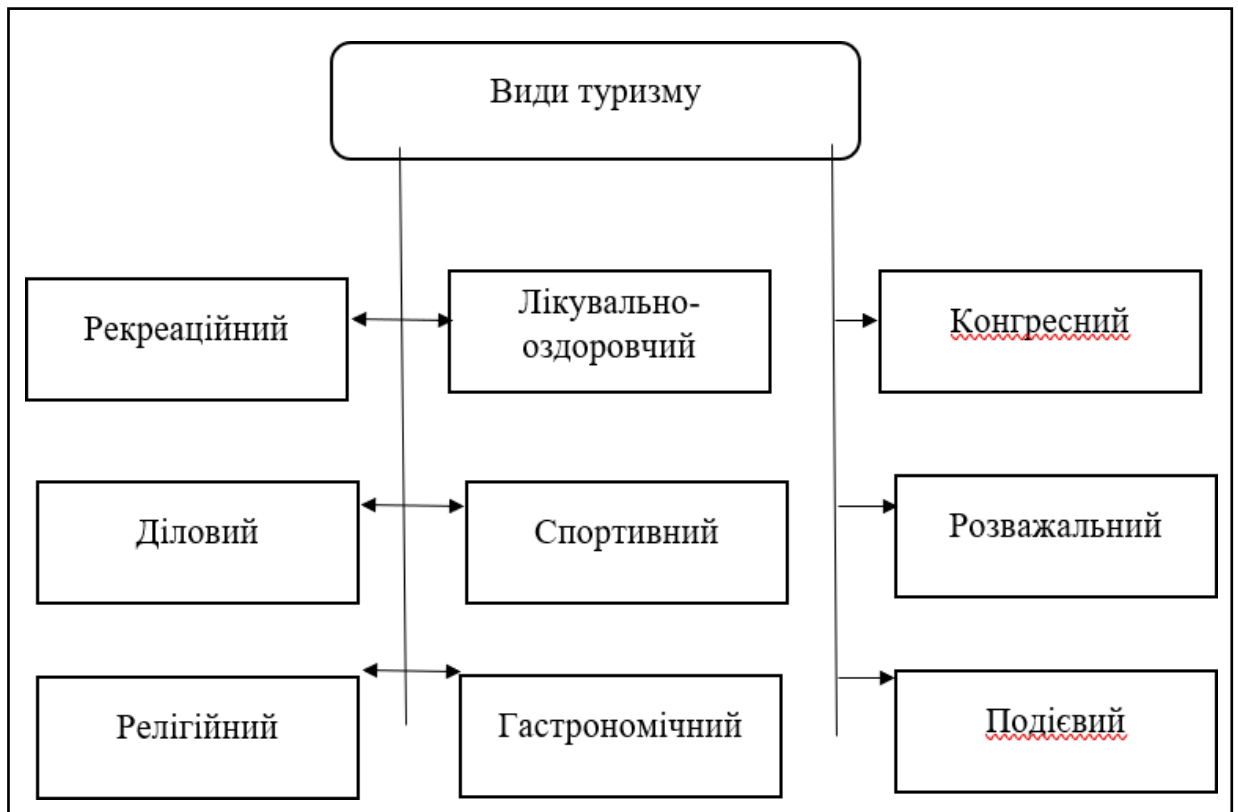
Інформаційна база дослідження включає нормативні акти, матеріали з офіційних сайтів Всесвітньої організації охорони здоров'я, Організації економічного співробітництва і розвитку, наукові публікації, статистичні дані.

РОЗДІЛ 1.
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

1.1. Історія і сучасний стан лікувально-оздоровчого туризму Закарпаття

Законодавство України визначає, що туризм це «тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає»(Закон України // Документ 324/95-ВР. Поточна редакція від 16.10.2020.). Визначальними для ідентифікації туриста характеристиками є тимчасовий виїзд з місця проживання (від 24 годин до 1-го року) та відсутність оплачуваної діяльності у місці тимчасового перебування.

Класифікація туризму за метою поїздки наведена на рис. 1.

Рис. 1. Поширені види туризму за метою поїздки (Заваріка Г.М. 2015).

Лікувально-оздоровчий туризм задовольняє потреби людей у:

- лікуванні та профілактиці захворювань;
- реабілітації після операційного втручання;
- оздоровленні та рекреації.

Лікувально-оздоровчі послуги переважно надаються у місцевостях з природними лікувальними властивостями. Згідно з Законом України «Про курорти» лікувально-оздоровча місцевість - природна територія, що має мінеральні та термальні води, лікувальні грязі, озокерит, ропу лиманів та озер, кліматичні та інші природні умови, сприятливі для лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань (Закон України. Документ 2026-III. Поточна редакція від 16.10.2020).

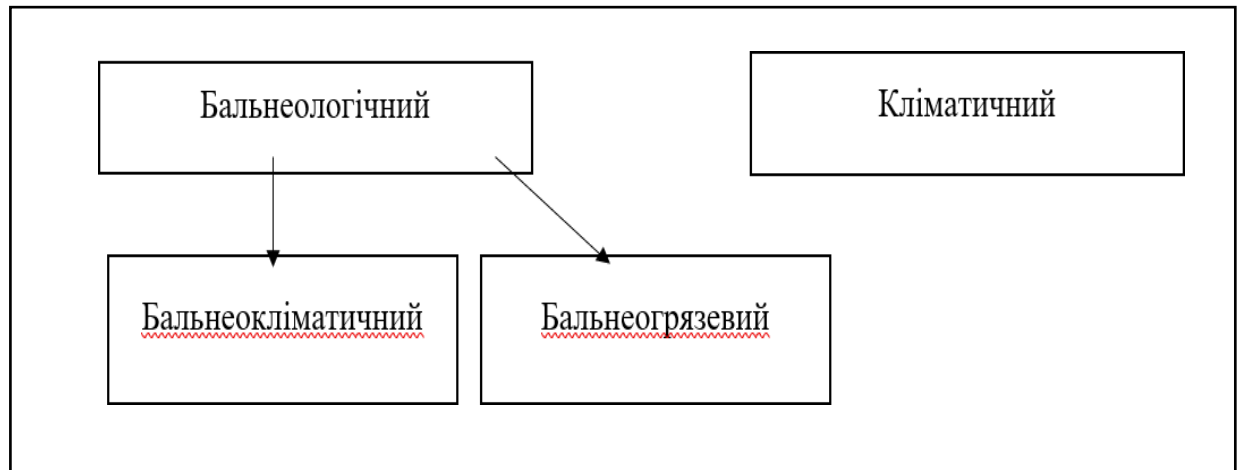
Ще в давні часи люди помітили і почали використовувати лікувальні властивості мінеральних вод, термальних джерел, грязей та інших природних факторів. З часом місцевості з природними лікувальними властивостями перетворилися на курорти. Законодавство України визначає, що «курорт - освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні» (Закон України. Документ 2026-III. Поточна редакція від 16.10.2020).

Заваріка Г.М. зазначає, що курорти, крім лікувальних ресурсів і лікувально-рекреаційних закладів, повинні передбачати «... наявність культурно-освітніх, спортивних, торгівельних та інших установ, а також транспортної доступності та інших умов, необхідних для нормальної життєдіяльності, активного та пізнавального відпочинку та лікування (Заваріка Г.М., 2015, с. 202). Таким чином, під час перебування на курорті людина може одночасно із лікуванням та оздоровленням задовольняти культурні потреби, відвідувати екскурсії, розважатися, вести активний спосіб життя. Цим лікувально-оздоровчий туризм відрізняється від медичного, коли людина зосереджена виключно на лікуванні.

Курортна справа має давню історію. В античні часи найбільшого розвитку набула курортна справа в Римській державі. До нашого часу збереглися руїни і навіть окремі споруди курортів Байї (Неаполітанська затока, Італія), Бат (Англія), Баден (Австрія), Вісбаден (Німеччина) та інших. Відродження курортної справи в Західній Європі відбувалося у XXVII–XXVIII століттях. В даний час курортна справа поширена в усьому світі і динамічно розвивається. В усьому світі відомі курорти Франції,

Швейцарії, Чехії, Угорщини та інших країн, на яких щороку десятки мільйонів людей покращують здоров'я завдяки унікальним природним властивостям та сучасним лікувально-оздоровчим технологіям.

Типізація курортів за основними лікувальними властивостями наведена на рис.2.

Рис. 2. Типи курортів за лікувальними властивостями (Заваріка Г.М. 2015).

В кліматичних курортах основним лікувально-профілактичним фактором є клімат – морський, гірський, лісовий, степовий тощо, а в бальнеологічних – природні мінеральні води та/або грязі. Часто природні і кліматичні фактори поєднуються, як наприклад у Трускавці, Куяльнику, курортах Закарпаття.

Найбільш відомим бальнеологічними курортами в Україні є Трускавець, Моршин, Миргород, Свалява, Куяльник, Бердянськ, Саки, Солотвино тощо; кліматичними – Одеса, ПБК, Лазурне, Шацькі Озера, Пуца Водиця тощо.

В розвитку курортної справи на Закарпатті виділяємо три етапи (табл. 1.1).

Таблиця 1.

Етапи розвитку курортної справи на Закарпатті (Кобаль Й.В. 2012).

Період	Зміст етапу
XIX ст. – 1945р.	Становлення курортів Свалява, Солотвино, Поляна тощо
1945 – 1991 р.	Лікувально-оздоровчі заклади передаються у відання профспілок. Відбувається будівництво санаторіїв, лікувально-оздоровчої інфраструктури
1992р. – по даний час	Перехід курортної справи на ринкові умови. Формування ринку лікувально-оздоровчих послуг

На першому етапі відбувалося шляхом утворення лікувальних закладів біля джерел мінеральних вод, термальних джерел, лікувальних грязей, а також необхідної інфраструктури – транспортного сполучення, розважальних, культурних, торговельних закладів. Зазначимо, що становлення курортів відбувалося на ринкових засадах, вартість лікувально-оздоровчих послуг була зависокою для значної частки населення.

За часів СРСР усі курортні заклади на Закарпатті були націоналізовані і передані у відання профспілок, які опікувалися курортною справою. В цей період будувалися профспілкові і відомчі санаторії, санаторії-профілакторії, пансіонати з лікуванням, курортні поліклініки, що створило потужний лікувально-оздоровчий потенціал курортів. Зазначимо, що в умовах планової економіки курортні заклади функціонували не на ринкових засадах, тобто головною метою діяльності було надання лікувально-оздоровчих послуг, а не прибутковість. Ціни на послуги санаторіїв встановлювалися централізовано і не завжди враховували реальні витрати та інвестиційну складову. Переважна більшість споживачів лікувально-оздоровчих послуг отримували від профспілки безкоштовні або пільгові путівки. За часів СРСР лікувально-оздоровчі послуги стали доступними широким верствам населення, але умови перебування на курортах переважно не визначалися належним рівнем комфорту.

Після відновлення незалежності України у 1992 році курортні заклади перейшли на ринкові умови господарювання. Характерними рисами сучасної організації курортної справи, на нашу думку, є наступні:

- рівні умови утворення та функціонування лікувально-оздоровчих закладів незалежно від форми власності, організаційно-правової форми підприємництва;
- вільне ціноутворення;
- ринкова конкуренція, яка запобігає необґрунтованому завищенню цін, сприяє впровадженню інновацій.

Порівняно з радянським періодом значно скоротилися обсяги замовлень путівок для пільгової реалізації. Зростання видатків змушує санаторії підвищувати ціни, які стають зависокими для значної частки населення. Внаслідок падіння попиту та завантаженості частина лікувально-оздоровчих закладів не витримують конкуренцію, припиняють діяльність з подальшою ліквідацією або перепрофілюванням.

Порівняльна динаміка лікувально-оздоровчих закладів в Україні та Закарпатській області наведена в табл. 2.

Таблиця 2.

Динаміка лікувально-оздоровчих закладів (Державна служба статистики

<http://www.ukrstat.gov.ua>; Головне управління статистики в Закарпатськійобласті <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/>)

Заклади	1995 р.	2013 р.	2013 р. у % до 1995 р.	2014 р.	2017 р.	2017 р. у % до 2014 р.
Санаторії в Україні	551	477	86,6	320	284	88,8
у них ліжок, тис.	159	132	83,0	79	71	89,9
Санаторії на Закарпатті	15	22	146,7	22	19	86,4
у них ліжок, тис.	4,3	5,1	118,6	5,3	3,9	73,6
Санаторії- профілакторії в Україні	517	165	28,9	118	55	46,6
у них ліжок, тис.	43	15	27,8	17	10	58,8
Санаторії- профілакторії на Закарпатті	14	4	28,6	4	-	-
у них ліжок, тис.	1,1	0,3	27,3	0,3	-	-

З даних табл. 2 бачимо, що за період 1995–2013 років кількість санаторних закладів в Україні зменшилася на 13,4%, а кількості ліжок в них на 17,0%. В цей же період кількість санаторіїв на Закарпатті збільшилася з 19 до 22, тобто на 46,7%, а їхня одноразова місткість на 18,6%. Таким чином, протягом 1995–2013 років в Закарпатській області лікувально-оздоровчий був збережений і отримав певний розвиток.

Дані табл. 2 за 2014–2017 роки в розрізі України враховують кількість закладів без врахування тимчасово окупованих територій АР Крим, Донецької та Луганської областей. За цей період також спостерігаємо скорочення кількості лікувально-оздоровчих закладів та їхньої місткості, у тому числі на Закарпатті.

Дані табл. 2 свідчать про фактичну нежиттєздатність санаторіїв-профілакторіїв в умовах ринкової економіки. Так, за період 1995–2013 років кількість і місткість

санаторіїв-профілакторіїв в Україні і у тому числі на Закарпатті скоротилася відповідно у 3,5 та 3,6 разів. Станом на 2017 рік в Закарпатській області не залишилося жодного санаторію-профілакторію. На нашу думку, стрімке скорочення санаторіїв-профілакторіїв обумовлене тим, що ці заклади за часів СРСР утворювалися і утримувалися державними підприємствами і організаціями. В ринковій економіці утримування непрофільних активів недоцільно.

Характеристика санаторіїв Закарпаття наведена в Додатку А. Заклади розміщуються в місцевостях з унікальними лікувальними та/або кліматичними властивостями:

- Свалявський район (м. Свалява, с. Поляна, с. Солочин) – джерела мінеральної вода «Поляна Квасова», «Поляна Купіль»;
- с. Шаян Хустського району – джерела мінеральної води «Шаян 242», «Шаян-4», які за своїм складом і лікувальними властивостями подібні до всесвітньо відомих «Віші» та «Боржомі»;
- с. Сойми Міжгірського району – джерело унікальної за властивостями мінеральної води «Сойми», яка застосовується в лікуванні захворювань крові та кровотворення;
- с. Синяк Мукачівського району – джерело сірководневої мінеральної води;
- с. Чинадієво Мукачівського району – цілюще повітря, мальовничі красвиди, замок Берегвар;
- с. Довге Іршавського району – джерела мінеральних вод «Боржавська», «Кушницька 876», «Кушницька 12», «Олегівська», корисних в при лікуванні захворювань нервової системи;
- с. Солотвино Ужгородського району – термальні джерела з високою концентрацією кремнію.

Усі санаторні заклади Закарпатської області належать до приватної форми власності, є юридичними особами. За організаційно-правовою формою господарювання 6 санаторіїв перебувають у власності профспілок – є дочірніми підприємствами ПрАТ «Укрпрофоздоровниця», заснованого Федерацією профспілок України, інші – товариства з обмеженою відповідальністю.

Вартість лікувально-оздоровчих послуг не підлягає державному регулюванню і тому санаторії самостійно визначають ціни на путівки та додаткові послуги. При ціноутворенні заклади прагнуть аби ціна путівки покривала витрати на проживання,

харчування та лікування і забезпечувала прийнятний рівень рентабельності. Бронювання і оплата лікувально-оздоровчих послуг в санаторіях Закарпаття відбувається безпосередньо в закладах, в туристичних агенціях-партнерах, on-line на сайтах санаторіїв, платформах з бронювання.

Протягом тривалого періоду значну частку санаторних путівок на тендерних умовах викуповує Фонд соціального страхування на випадок тимчасової втрати працездатності. Викуплені путівки Фонд за пільговими цінами передає хворим, які потребують реабілітації після перенесеного інфаркту, інсульту, хірургічного втручання, інвалідам тощо. За умовами тендеру для Фонду соцстраху санаторії змушені заявляти ціни, які лише покривають витрати і забезпечують мінімальну рентабельність діяльності. Дочірні підприємства ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» зацікавлені продавати путівки Фонду соцстраху, так як в них ще з часів СРСР функціонують спеціалізовані відділення (табл. 3).

Таблиця 3.

Спеціалізовані реабілітаційні відділення в санаторіях Закарпатської області
(власне редагування)

Заклад	Відділення
санаторій «Верховина»	реабілітаційне відділення для лікування хворих із хворобами крові та кровотворних органів
санаторій «Карпати»	реабілітаційне відділення для хворих після гострого інфаркту міокарда, нестабільної стенокардії, порушеннях серцевого ритму; реабілітаційне відділення для оздоровлення вагітних з акушерською та екстрагенітальною патологією
санаторій «Поляна»	реабілітаційне відділення для хворих за профілем кардіо - пульмонарна реабілітація: цукровий діабет; відділення соматичної реабілітації після оперативних втручань на жіночих статевих органах

Таким чином, Закарпатська область має передумови для розвитку лікувально-оздоровчого туризму завдяки унікальним природно-лікувальним ресурсам, потенціалу санаторних закладів.

1.2. Фактори, що впливають на розвиток лікувально-оздоровчого туризму

Лікувально-оздоровчий туризм є складовою медичних стандартів лікування хронічних захворювань, реабілітації після хірургічних втручань, профілактичних заходів, що сприяє збереженню суспільного здоров'я, відновленню працездатності людей. Внаслідок різних причин (спадкових, екологічних, шкідливих звичок тощо) люди хворіють і виникають медичні показання до застосування лікувально-оздоровчих заходів і процедур лікування. Таким чином, потреба у лікувально-оздоровчому туризмі виникає об'єктивно, незалежно від політичних, соціально-економічних або інших чинників.

В умов ринку, товарно-грошових відносин потреба має підкріплюватися грошима і перетворюватися на платоспроможний попит. Науковці визначають наявність попиту в якості економічної передумови створення і діяльності закладів гостинності (Манов М.А.2018, с. 14). У зв'язку з цим розглянемо особливості формування попиту на лікувально-оздоровчі послуги.

Лікувально-оздоровчі послуги отримують люди, які їх потребують, а оплачувати можуть також держава, страхові компанії тощо (рис. 3).

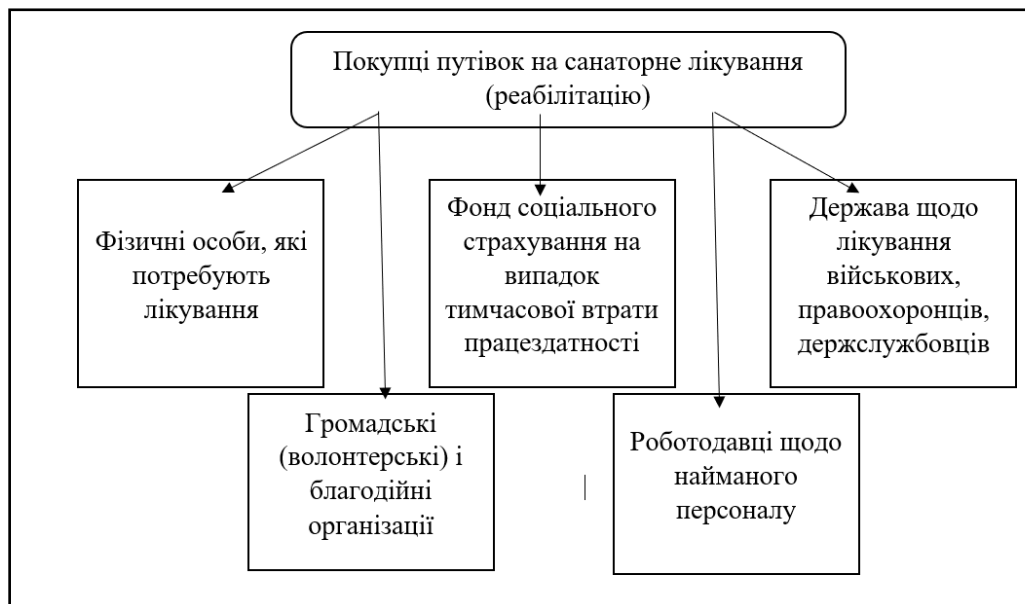

Рис. 3. Покупці лікувально-оздоровчих послуг (Манов М.А.2018)

Переважну більшість путівок в санаторії купують громадяни, які потребують відповідних лікувально-оздоровчих послуг за профілем закладу.

Відносно невеликий абсолютний розмір витрат домогосподарств, незначну частку у витратах видатків на охорону здоров'я, ресторани і готелі, відпочинок і культуру. В цілому розмір і структура витрат домогосподарств відбиває низькій рівень життя населення України порівняно з країнами Євросоюзу. Це обмежує попит на лікувально-оздоровчі послуги, в цілому на послуги гостинності і туризму.

Зазначимо, що сукупні витрати домогосподарства в Києві та Закарпатській області вищі, ніж середнє значення в розрізі держави. Це пояснюється відносно більшими доходами домогосподарств, а також впливом урбанізації. Економістами визначено, що в урбанізованому суспільстві люди більш мобільні, більше витрачають на туристичні, у тому числі лікувально-оздоровчі послуги, а заклади гостинності, в свою чергу, сприяють розвитку міст (Сіройч З. 2019, с. 114).

За даними також відмічаємо негативну динаміку показників у 2020 році – абсолютне скорочення сукупних витрат та зменшення часток витрат на охорону здоров'я, ресторани і готелі, відпочинок і культуру. Насамперед це пояснюється впливом пандемії Covid-19.

Пандемія коронавірусу розпочалася наприкінці 2019 року, швидко розповсюдилася в усьому світі і була визнана Всесвітньою організацією охорони здоров'я в якості надзвичайної події планетарного масштабу (<https://www.who.int/en/>). Події навколо пандемії свідчать про неготовність людства ефективно протидіяти подібним викликам. Під час спалахів кількість хворих, що потребують невідкладного стаціонарного лікування перевищує можливості системи охорони здоров'я навіть у високорозвинених країнах.

Станом на кінець 2021 року не розроблено дієвих ліків від Covid-19. Сподівання щодо подолання пандемії сьогодні пов'язуються із запровадженням масової вакцинації, збільшенням частки людей, що перехворіли і отримали імунітет, можливим зменшенням агресивності вірусу. Водночас лишаються відкритими питання відносно тривалості імунітету після щеплення або перенесеної хвороби, дієвості вакцин проти нових мутацій вірусу.

Основним напрямом стримування розповсюдження Covid-19 лишаються профілактичні заходи, спрямовані на зменшення контактів між людьми. Це обмеження або навіть тимчасове припинення транспортного сполучення, ізоляція хворих та контактних осіб, запровадження дистанційної роботи офісних працівників,

дистанційного навчання в школах та університетах, обмеження або припинення роботи торговельних центрів, лікувально-оздоровчих закладів, готелів, ресторанів, музеїв, кінотеатрів тощо. Загальним правилом стало носіння масок в транспорті, магазинах, установах тощо.

Карантинні обмеження об'єктивно призвели до негативних соціально-економічних наслідків. За підсумками 2020 року практично усі країни повідомляють про зменшення ВВП, скорочення робочих місць. Лікувально-оздоровчі заклади, як і сфера туризму і гостинності в цілому повною мірою відчули негативні наслідки пандемії Covid-19.

Однією з особливостей лікувально-оздоровчого туризму є те, що споживачами послуг санаторіїв переважною мірою є люди старшого віку, пенсіонери з низькими доходами. Потребу у санаторному лікуванні дана категорія населення неспроможна задовольнити власним коштом. Тому розвиток лікувально-оздоровчого туризму залежить від участі держави, Фонду соціального страхування, роботодавців, громадських організацій.

Потребу в санаторному лікуванні не завжди можна відкласти, часто ця потреба вимагає негайного задоволення, наприклад у разі реабілітації після хірургічного втручання, або під час вагітності. Завдяки цьому, а також значній частці людей старшого віку попит на лікувально-оздоровчі послуги формується цілорічно. Притаманна лікувально-оздоровчому туризму незалежність від сезонного фактору сприяє цілорічній завантаженості санаторіїв, позитивно впливає на здійснення ними виробничої та господарської діяльності.

Попит на лікувально-оздоровчі послуги концентрується в місцевостях, які відомі своїми лікувальними та/або кліматичними властивостями. Максимальний лікувальний ефект від споживання мінеральної води досягається, якщо до бювету вода потрапляє безпосередньо з джерела. При перевезенні лікувальні властивості мінеральної води, лікувальної грязі зменшуються або навіть втрачаються. Таким чином, наявність курортів – місцевостей з унікальними лікувальними та/або кліматичними властивостями, є одним з визначальних факторів, що впливають на розвиток лікувально-оздоровчого туризму. Зазначимо, що усі санаторні заклади в Закарпатській області розміщені в місцевостях з доведеними природно-лікувальними властивостями (див. Додаток А).

Розвиток курортної справи, лікувально-оздоровчого туризму неможливий без розвиненої транспортної і курортної інфраструктури. Взагалі зручне транспортне

сполучення є передумовою для розвитку усіх видів туризму, але відносно лікувально-оздоровчого туризму стає критично важливим, так як щодо хворих людей ставляться вищі вимоги щодо безпеки, комфорту, швидкості транспортного сполучення.

Розвиток лікувально-оздоровчого туризму великою мірою залежить від діяльності санаторіїв – закладів, що надають відповідні послуги. Насамперед йдеться про наявність відповідного ресурсного потенціалу, до складу якого включаємо лікувально-діагностичну базу, житлові корпуси, дієтичне харчування, кваліфікований медичний та обслуговуючий персонал. Наявність ресурсного потенціалу є обов'язковою передумовою для здійснення закладом лікувально-оздоровчої діяльності, але якість і результативність діяльності залежить від ефективності використання наявних ресурсів.

Таким чином, розвиток лікувально-оздоровчого туризму залежить від впливу різноманітних чинників, які визначають попит на лікування і оздоровлення, розвиток курортів, ресурсний потенціал санаторіїв.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ САНАТОРІЮ «КВІТКА ПОЛОНІНИ»

2.1. Характеристика лікувально-оздоровчого потенціалу Свалявської групи курортів Закарпатської області

Свалявська група курортів Закарпатської області знаходиться поблизу м. Свалява в долині річки Пиня. В цій місцевості відомі близько ста джерел вуглекислої мінеральної води, подібної за властивостями до Боржомі. Мінеральні води «Лужанська», «Поляна Квасова», «Поляна Купель», «Плосківська» завдяки своїм унікальним властивостям використовуються місцевими санаторіями в лікувально-оздоровчому процесі, а також розливаються у пляшки і реалізуються в Україні і за кордоном.

Перші згадки про лікувальні джерела у цій місцевості датовані ще XV століттям (Кобаль Й.В. 2012, с. 467). Вже в середині XIX століття «Поляна Квасова» та «Лужанська» використовувалися в лікуванні захворювань шлунку, були широко відомими і користувалися репутацією найкращих мінеральних вод в Центральній Європі. В період 1960-1980 років біля джерел мінеральної води відбувалося будівництво і подальший розвиток санаторіїв поблизу Сваляви – «Сонячне Закарпаття», «Поляна» в с. Поляна, «Квітка Полонини», «Кришталеве джерело» в с. Солочин. В цей період була створена курортна інфраструктура, сформувалася Свалявська група курортів.

В період 1945-2020 років села Поляна і Солочин в яких розміщені лікувально-оздоровчі заклади курорту входили до складу Свалявського району Закарпатської області. В липні 2020 року в результаті проведення в Україні адміністративно-територіальної реформи район був ліквідований. Більша частина території була передана до складу Мукачівського району, у тому числі м. Свалява. В даний час в м. Свалява з населенням понад 17 тис. осіб утворена об'єднана територіальна громада, а територія курорту увійшла до складу Полянської ОТГ Мукачівського району. Адміністративний центр ОТГ – с. Поляна, площа громади – 162 км², чисельність населення станом на 01.01.2021 – 14,3 тис. осіб (<https://polyanska-gromada.gov.ua/>).

На території Полянської ОТГ найбільшими підприємствами, які забезпечують роботою значну частину місцевих мешканців є лікувально-оздоровчі заклади. Також на території громади здійснюють економічну діяльність готелі, заклади ресторанного бізнесу, магазини, цех з розливу мінеральної води тощо.

Транспортне сполучення з оздоровницями курорту здійснюється через залізничну станцію Свалява, автошляхи Е50– Європейський автошлях від Бреста(Франція) до Махачкали (РФ), та Е471 – Український автошлях Мукачево-Львів. Транспортне сполучення з'єднує оздоровниці Свалявської групи курортів з усіма регіонами України, країнами Східної та Центральної Європи.

Розглянемо вплив факторів макросередовища на розвиток Свалявської групи курортів:

1) Політичні чинники. Незважаючи на тимчасову втрату території внаслідок агресії з боку РФ, продовження конфлікту на Сході Україна є визнаною в світі незалежною, демократичною державою, членом ООН, Ради Європи, інших міжнародних організацій і об'єднань. Україна уклала Угоду про асоціацію з ЄС, громадяни мають можливість безвізового перетину кордону. Політичний стан в країні, у тому числі на Закарпатті лишається стабільним. Продовжується реформування багатьох сфер діяльності – пенсійної, медичної, правоохоронної, судової тощо. Реформа децентралізації сприяє розвитку місцевих громад, у тому числі Полянської ОТГ.

Водночас, наявні прогалини у законодавстві щодо захисту прав власності, інвестицій, практиці судочинства тощо. Наприклад, правова невизначеність належності профспілкових оздоровниць відлякує потенційних інвесторів, стримує розвиток курорту.

2) Економічні чинники. Як відомо, в світовій і національних економіках періодично спостерігаються підйоми і спади. Підйом супроводжується покращенням макроекономічних показників – ростом ВВП, обсягів промислового виробництва, експорту товарів і послуг, зміцненням національної валюти тощо. Економічне зростання в державі і її регіонах сприяє збільшенню добробуту людей, суспільного попиту на різноманітні блага, у тому числі лікувально-оздоровчі послуги. Відповідно спад економіки призводить до погіршення макроекономічних показників, що негативно впливає на суспільний попит, розвиток держави, її регіонів, окремих галузей.

В даний час Україна виходить з економічної кризи, обумовленої пандемією коронавірусу Covid-19. Після економічного підйому протягом 2017–2019 років у 2020 році ВВП зменшився на 4%. За підсумками 2021 року очікується повернення до

вектору зростання, що має сприяти відновленню попиту на лікувально-оздоровчі послуги, розвитку Свалявської групи курортів.

3) Соціальні чинники. До соціальних чинників макросередовища належать показники зайнятості, доходів і витрат домогосподарств, майнової диференціації, доступності медичного забезпечення, освіти, повноцінного харчування тощо. Соціальний стан держави та її регіонів, як правило, обумовлюється економічним станом. Сьогодні Україна перебуває на одному з останніх місць в Європі за рівнем ВВП на душу населення (<https://www.imf.org/en>). Звідси нестача надходжень до соціальних фондів, недостатній рівень пенсій, соціальної допомоги малозабезпеченим верствам населення, інших соціальних видатків. За таких умов значна частина людей не спроможна задовольнити свою потребу у які потребують лікувально-оздоровчих послугах. Безумовно нинішній соціальний держави не сприяє динамічному розвитку лікувально-оздоровчого туризму, у тому числі оздоровниць Свалявської групи курортів.

4) Технологічні чинники. Протягом останніх років в Україні приділяється велика увага технологічному розвитку, зокрема впровадженню сучасних цифрових технологій в усі сфери діяльності держави, суспільства, людини. Для вітчизняних оздоровниць, у тому числі санаторіїв Свалявської групи курортів доступні сучасні діагностичні і лікувальні методики. Сьогодні людина у будь-якому куточку країни може отримати вичерпну інформацію про послуги лікувально-оздоровчого закладу, забронювати і оплатити путівку. Розвиток технологій стає драйвером прогресу.

На території Полянської ОТГ функціонують численні готелі різної місткості і категорії (табл. 4).

Таблиця 4.

Характеристика закладів готельного господарства Полянської ОТГ

(<https://www.booking.com/city/ua> Дата звернення 20.12.2021)

Заклад	Адреса	К-ть номерів/ ціна від, грн.	Оцінка за відгуками Booking.com
ReikartzПоляна СПА-готель	вул. Європейська, 25, с. Поляна,	50/1584	9,1
Kateryna готель СПА	вул. Сонячна, 55-в, с. Поляна	20/1370	8,6
СПА готель Фантазія	вул. Жовтнева 30-а, с. Поляна	34/1280	8,5

Апарт-готель Арена	вул. Курортна, 23-а, с. Поляна	22/1200	9,3
Готель Континент	вул. Сонячна, 59, с. Поляна	28/1200	8,5
Готель Софія	вул. Курортна, 6, с. Поляна	30/1150	8,4
Готель Квеле	вул. Духновича, 112-б, с. Поляна	36/800	7,8

Наведені в табл. 4 готелі пропонують гостям розміщення у комфортабельних номерах, харчування в ресторані, послуги СПА. Окремі готелі мають власні басейни з мінеральною водою. Але готелі не мають лікувальної бази і тому неспроможні надавати лікувально-оздоровчі послуги.

Крім зазначених в табл. 4 готелів на території Полянської ОТГ знаходяться численні міні-готелі, апартаменти, готельно-ресторанні комплекси. Також гості курорту можуть розміститись в приватних будинках і квартирах. Гості готелів, а також особи, що розміщуються у приватному секторі, мають можливість споживати мінеральну воду в санаторіях, отримувати інші платні лікувальні послуги.

Отже, наявні на території курорту готелі та інші засоби розміщення не можуть вважатися конкурентами санаторіїв, так як вони зосереджені на наданні послуг різним категоріям споживачів. Діяльність готелів вважаємо навіть корисною для санаторіїв, оскільки вони приймають гостей, які не потребують лікування, приїжджають на короткий термін з метою активного відпочинку.

2.2. Організація надання лікувально-оздоровчих послуг в санаторії «Квітка Полонини»

В роботі питання, пов'язані із здійсненням лікувально-оздоровчої діяльності досліджуються на прикладі санаторію «Квітка Полонини». Заклад знаходиться за адресою: с. Солочин, Полянська ОТГ, Мукачівського району Закарпатської області.

За даними офіційного сайту, санаторій «Квітка Полонини» було відкрито 04.02.1965 р. (<https://www.imf.org/en>). В період 1965–1991 років заклад був підпорядкований Закарпатській Раді з управління курортами, яка, в свою чергу, входила до складу Української Ради з управління курортами профспілок. За цей період в санаторії зводилися нові корпуси, зміцнювалася діагностично-лікувальна база.

У 1992 році санаторій «Квітка Полонини» став увійшов до складу ПрАТ «Укрпрофоздоровниця», утвореного Федерацією профспілок України та Фондом

соціального страхування на випадок тимчасової втрати працездатності на майні профспілкового санаторно-курортного комплексу.

В даний час санаторій «Квітка Полонини» належить до приватної форми власності, організаційно-правовий статус закладу – товариство з обмеженою відповідальністю «Сузір'я». ТОВ «Сузір'я» є юридичною особою, має власний баланс, відокремлене майно, здійснює виробничу і фінансово-господарську діяльність на засадах самоврядування і самоокупності. Код ЄДРПОУ товариства – 31859132. Товариство є платником податку на додану вартість.

За даними сервісу Опендатабот (<https://opendatabot.ua/>) в даний час статутний капітал ТОВ «Сузір'я» складає 9000 тис. грн., директор – Ганинець Павло Іванович, основні фінансові показники за 2020 рік становлять:

- Дохід від реалізації послуг – 37463 тис. грн.;
- Чистий збиток – 7780 тис. грн.;
- Активи – 130663 тис. грн.;
- Зобов'язання – 105295 тис. грн.

У 2020 році санаторій «Квітка Полонини» отримав негативний фінансовий результат господарської діяльності – чистий збиток в розмірі 7,78 млн. грн. На нашу думку, збитковість закладу у звітному році була обумовлена обмеженнями в роботі внаслідок пандемії коронавірусу Covid-19. Не зважаючи на це фінансовий стан закладу достатньо надійним, так як його активи на 25 млн. грн. перевищують зобов'язання.

Відповідно до Статуту основним видом діяльності санаторію «Квітка Полонини» ТОВ «Сузір'я» є 86.10 «Діяльність лікарняних закладів». У 2020 році акредитаційна комісія Міністерства охорони здоров'я України підтвердила вищу акредитаційну категорію закладу (Протокол № 1 від 20.01.2020 наказ від 28.01.2020.). Зазначимо, що МОЗ акредитує лише лікарняні заклади і, на відміну від санаторіїв, готелі, навіть які мають у складі СПА і пропонують гостям певні профілактично- рекреаційні послуги не можуть бути акредитованими.

Основною спеціалізацією санаторію «Квітка Полонини» є хвороби органів травлення, нирок, ендокринної системи. Крім того в закладі лікують захворювання печінки, нервової системи, опорно-рухового апарату, офісні синдроми тощо. Повний перелік захворювань, яких можна позбутися в закладі, або запобігти їх прогресуванню наведено в Додатку Б.

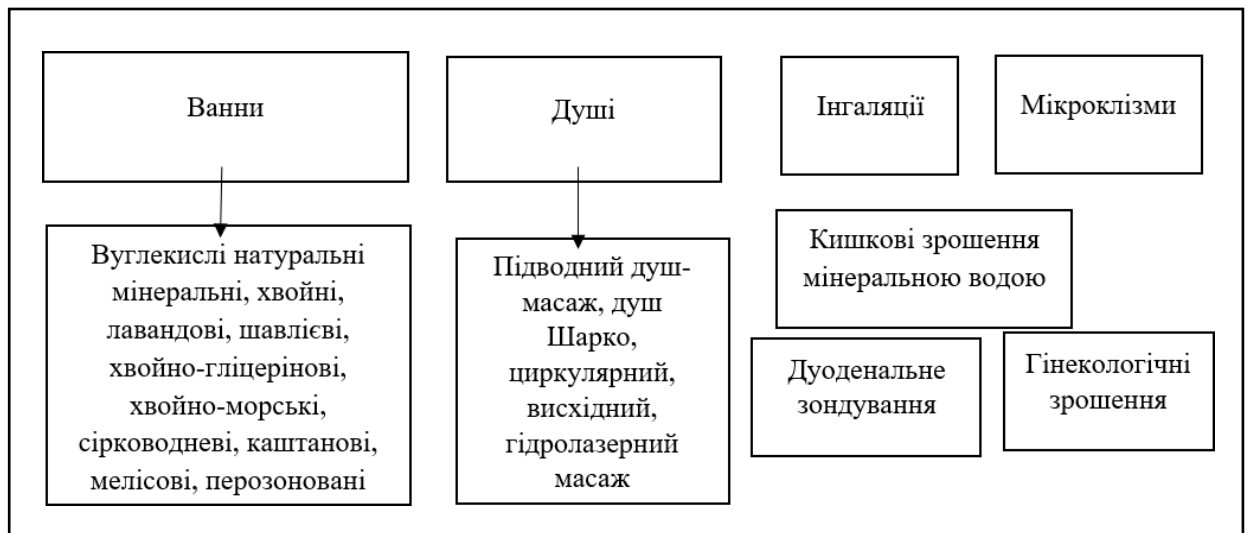
Основним лікувальним фактором санаторію «Квітка Полонини» є унікальні мінеральні води «Лужанська 4», «Лужанська 7» та «Поляна Квасова». Мінеральна вода

поступає в б'ювет, ванне відділення та процедурні кабінети санаторію безпосередньо з родовища, зберігаючи при цьому лікувальні властивості. В лікувальному процесі зазначені різновиди мінеральної води використовується як окремо, так і комбіновано, що значно підвищує ефективність лікування.

В лікувальному корпусі санаторію «Квітка Полонини» зосереджений власний функціонал для обстеження і діагностики:

- ультразвукова діагностика (УЗД) сканером Toshiba;
- ендоскопія;
- функціональна діагностика – ЕКГ, реовазографія судин верхніх і нижніх кінцівок, реоенцефалографія судин головного мозку;
- іридіодіагностика;
- лабораторна діагностика – клінічні лабораторні аналізи крові і сечі, біохімічні лабораторні аналізи (понад 20 показників).

У ванному відділенні санаторію проводять різноманітні бальнеологічні процедури (рис. 4).

Рис. 4. Бальнеологічні процедури санаторію «Квітка Полонини»

(<https://kvitkapolonyny.com/>).

В закладі застосовуються різноманітні методи апаратної фізіотерапії, які належать до немедикаментозних методів лікування (Додаток В).

Заклад пропонує проживання в комфортабельних номерах в корпусах – «Квітка Полонини» і «Сузір'я». Характеристика корпусів наведена в табл. 5.

Таблиця 5.

Характеристика корпусів санаторію «Квітка Полонини»

(https://kvitkapolonyny.com/)

Показники	Корпус «Квітка Полонини»	Корпус «Сузір'я»
Рік введення до експлуатації	1965	2004
Місткість, місць	150	280
Кількість поверхів	4	5
Ліфт	-	+
Опалення, водопостачання	Автономне, холодна, гаряча вола – постійно	Автономне, холодна, гаряча вола – постійно

Житлові корпуси санаторію з'єднані теплим переходом з лікувально-діагностичним комплексом, їдальнями, басейном, кінозалом. В усіх номерах санаторію є санвузол, холодильник, телевізор, електрочайник, посуд. Характеристика номерів корпусів закладу наведена в табл. 6-7.

Таблиця 6

Характеристика номерів корпусу «Квітка Полонини» (https://kvitkapolonyny.com/)

Категорія	Площа, м ²	Поверх	Ціна на 1 особу, грн./доба
Однокімнатний двомісний	10	4	870
Однокімнатний двомісний	14	3-4	910
Однокімнатний тримісний	14	4	870
Однокімнатний одномісний	14	2-3	1405
Двокімнатний двомісний	37	1	1100
Двокімнатний двомісний	42	2-3	1200

Таблиця 7.

Характеристика номерів корпусу «Сузір'я» (<https://kvitkapolonyny.com/>)

Категорія	Площа, м ²	Поверх	Ціна на 1 особу, грн./доба
Однокімнатний двомісний	28	5 мансардний	1350
Двокімнатний двомісний	50	5 мансардний	1700
Однокімнатний одномісний	28	5 мансардний	1955
Двокімнатний двомісний люкс	50	2	1910
Однокімнатний двомісний	24-28	3-4	1490
Однокімнатний одномісний	28	3-4	2045
Трикімнатний двомісний «Люкс-апартаменти»	68	2	2280

Дієтичне харчування в закладі організоване в 2-х їдальнях:

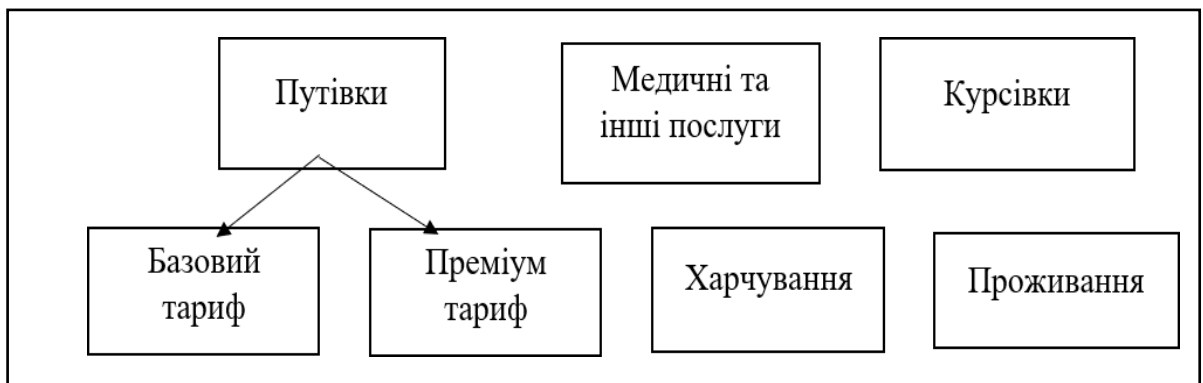
- в корпусі «Квітка Полонини» з організацією харчування за методом «шведський стіл»;
- в корпусі «Сузір'я» їдальня з покращеним харчуванням.

Пацієнти санаторію мають можливість змінювати їдальню. В закладі застосовується триразовий режим харчування, але за показаннями може призначатися 5-ти разове харчування.

Кожному пацієнту лікуючий лікар призначає дієтичне меню. Раціони харчування, рецептури і технології страв в санаторії «Квітка Полонини» розроблені за рекомендаціями науковців кафедри гастроентерології, ендоскопії та дієтології НМАПО ім. П.Л. Шупика. Також в санаторії регулярно проводять дні закарпатської, угорської та словацької кухні, коли пацієнтам пропонують скуштувати національні страви у дієтичній версії.

Санаторій «Квітка Полонини» має інфраструктуру для задоволення культурних, спортивно-оздоровчих, побутових потреб. До послуг гостей бібліотека, дитяча кімната, тренажерний зал, басейн, пральня.

З урахуванням особливостей попиту різних категорій споживачів лікувально-оздоровчих послуг санаторій «Квітка Полонини» пропонує такі види обслуговування (рис. 5).

Рис. 5. Види послуг санаторію «Квітка Полонини» (<https://kvitkapolonyny.com/>).

Путівка за базовим тарифом включає проживання в номері обраної категорії, триразове дієтичне харчування, базові медичні послуги, користування інфраструктурою закладу. Путівка за преміальним тарифом «Все включено» передбачає більшу кількість медичних послуг. Вартість путівок залежить від категорії номеру і сезону. Окремо оплачується страховка.

Медичні послуги, які не включені до вартості путівки потрібно оплачувати окремо. Це діагностика, басейн, масаж тощо.

Обслуговування за курсівкою передбачає лікування та триразове харчування. Курсівки реалізують за умови наявності вільних місць в їдальнях санаторію. В закладі можна відпочивати і лікуватись, не купуючи путівку. Можна окремо оплатити проживання, харчування (300–350 грн. на день на особу), медичні послуги.

За номенклатурою та якістю послуг, ціновою політикою санаторій «Квітка Полонини» спрямовує свою діяльність на окремі цільові сегменти ринку лікувально-оздоровчих послуг (табл. 7).

Таким чином, в результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що санаторій «Квітка Полонини» є сучасним лікувально-оздоровчим закладом, який має потужну лікувальну базу і забезпечує надання якісних медичних та інших послуг.

Заклад відомий в Україні і за кордоном, має хороші перспективи для подальшого розвитку.

Таблиця 8.

Цільові сегменти ринку санаторію «Квітка Полонини»(власне редагування).

Сегмент	Характеристика	Попит
Особи старшого віку з захворюваннями за профілем закладу	Переважно пенсіонери з низькими доходами	Базова путівка. Оплата - Фонд соцстраху і власні кошти. Курсівка.
Особи з захворюваннями за профілем закладу	Різного віку з середнім і вище доходом	Путівка за базовим або преміум тарифом або курсівка + додаткові послуги
Особи без хронічних захворювань з метою відпочинку	Сім'ї з дітьми, сімейні пари з середнім і вище доходом	Проживання + харчування + обрані медичні послуги
Мешканці с. Солочин, Полянської ОТГ	Різного віку і статків	Медичні послуги – діагностика, лікування

РОЗДІЛ 3
ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОПИТУ ТА ЗАДОВОЛЕНОСТІ
ГОСТЕЙ САНАТОРІЮ “КВІТКА ПОЛОНІНИ” ТА ПРОПОЗИЦІЇ
ПОКРАЩЕННЯ ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ

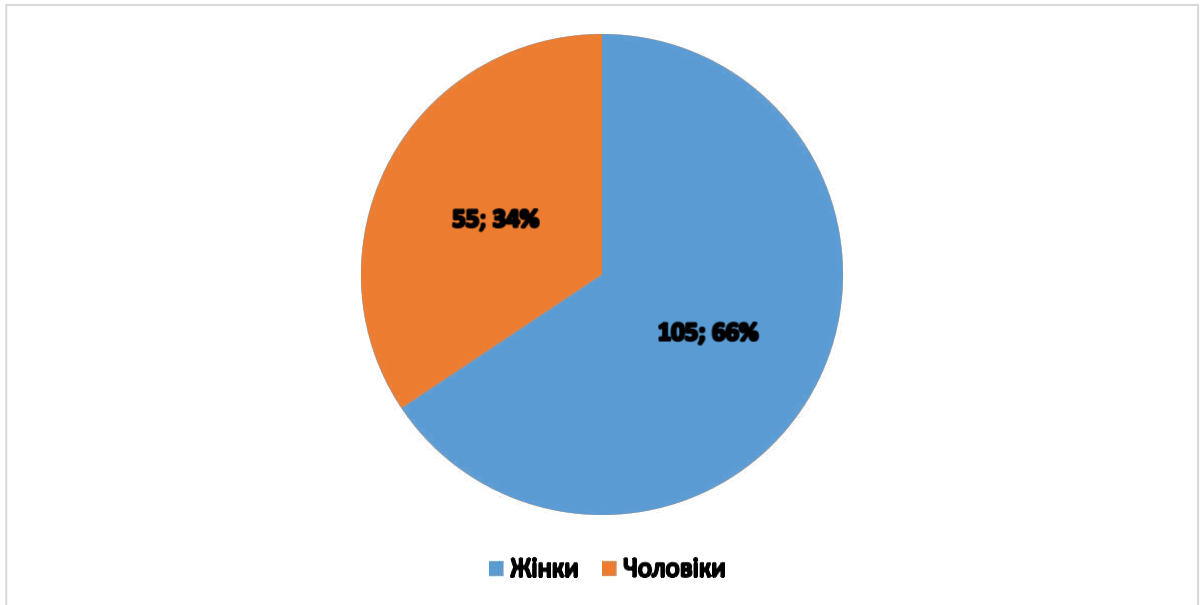
3.1. Аналіз дослідницької роботи

Задоволеність клієнтів особливо впливає на підсумковий прибуток закладів розміщення. Дуже багато залежить від якості сервісу. Якщо заклад не відповідає очікуванням гостей, вони можуть написати негативні відгуки в інтернеті, що в свою чергу вагомо вплине на репутацію. Тому найкращий варіант для готелів і ресторанів - не допускати поганого сервісу й постійно намагатися покращити враження гостей.

Обґрунтування методу дослідження: Протягом навчального року ми з науковим керівником склали анкетування щодо дослідження туристичного попиту та задоволеності гостей санаторію «Квітка Полонини» де опоненти мали можливість заповнити та поділитися своєю думкою. Анкета заповнювалася особисто в електронному вигляді зі своєї електронної пошти. Анкета складалася з 17 питань. На заповнення онлайн-анкети знадобилося не більше 10 хвилин.

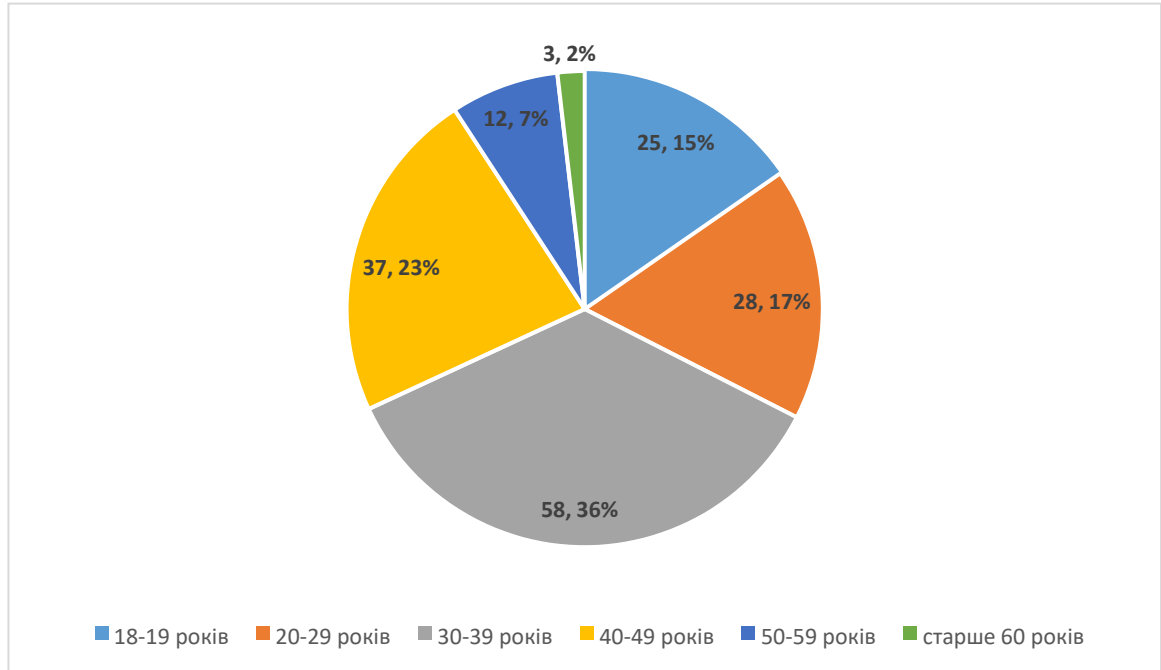
Мета: проведення дослідження туристичного попиту та задоволеності гостей санаторію «Квітка Полонини».

У опитуванні взяло участь 160 опонентів. З них найбільшу активність виявили жінки – 66% , чоловіки – 34% (рис. 6).

Рис. 6. Визначення статі респондентів.

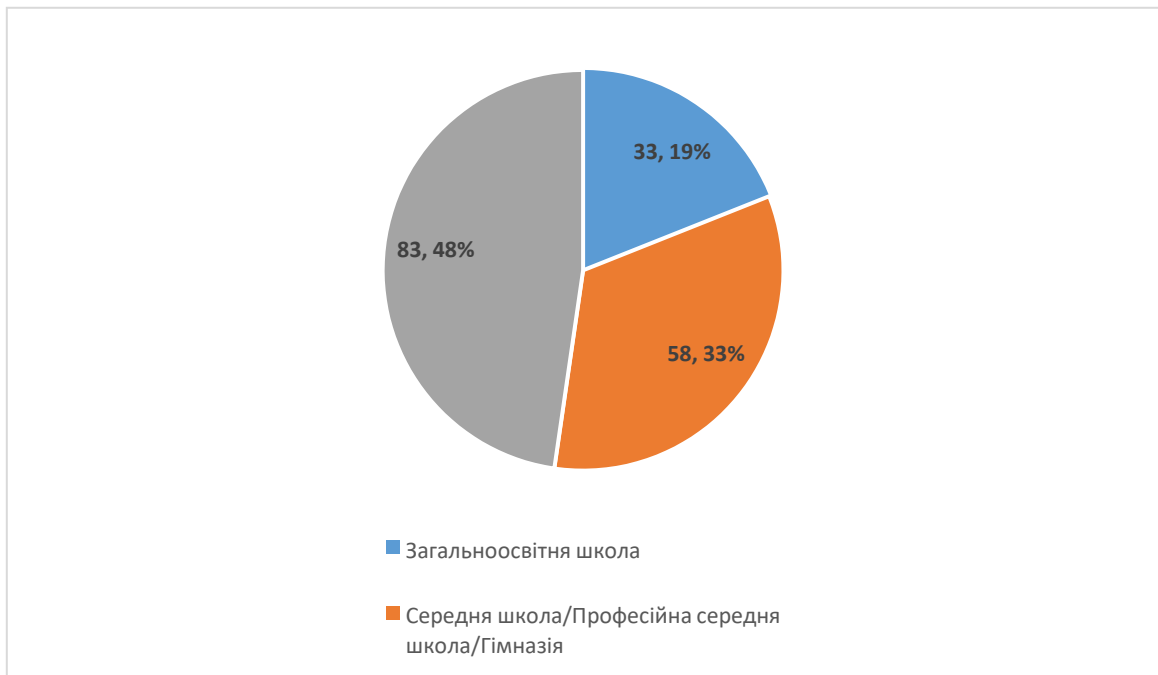
Дані опитування показали що за віковим складом найбільше долучилися до опитування респонденти віком 30–39 років, їх відсоток склав 36 із 100%. На другому місті групова категорія 40–49 років – 23% (рис. 7).

Рис. 7. Вікова категорія респонентів.

За результатами анкетного опитування, щодо найвищого рівня освіти отримали найбільший показник Коледж/Університет – 48 %, наступний за

кількістю середньої школи/професійної середньої школи/гімназії – 33 %, а найменша кількість відповідей була зазначена загальноосвітня школа (рис. 8).

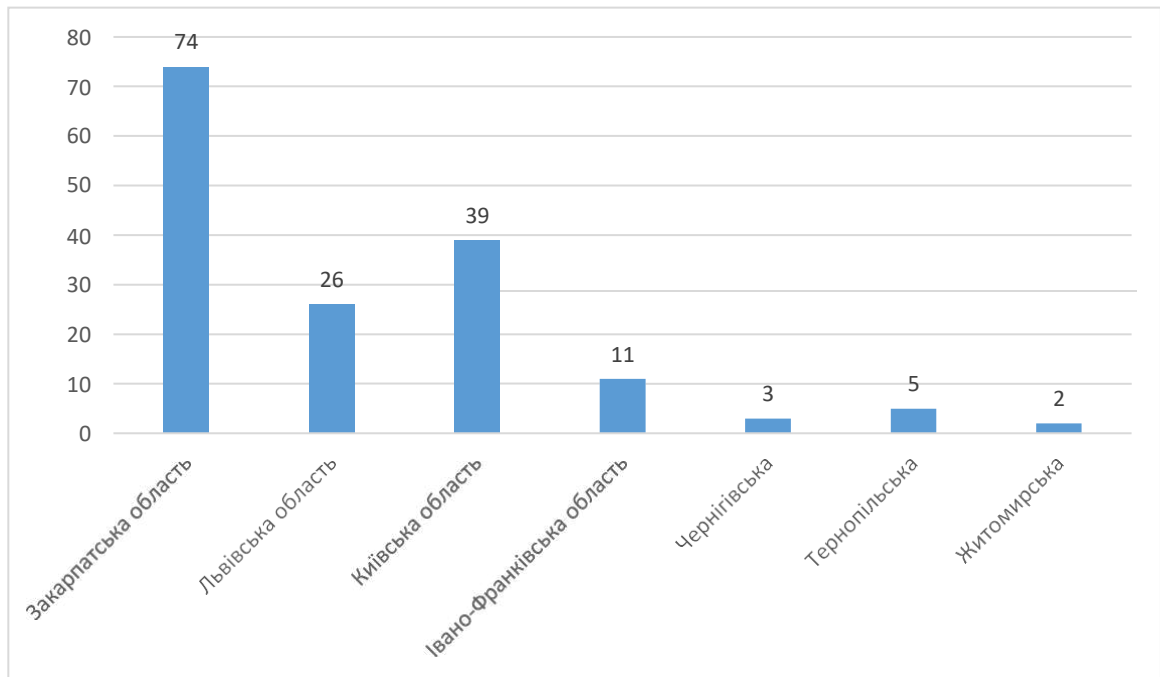

Рис. 8. Найвищий рівень освіти

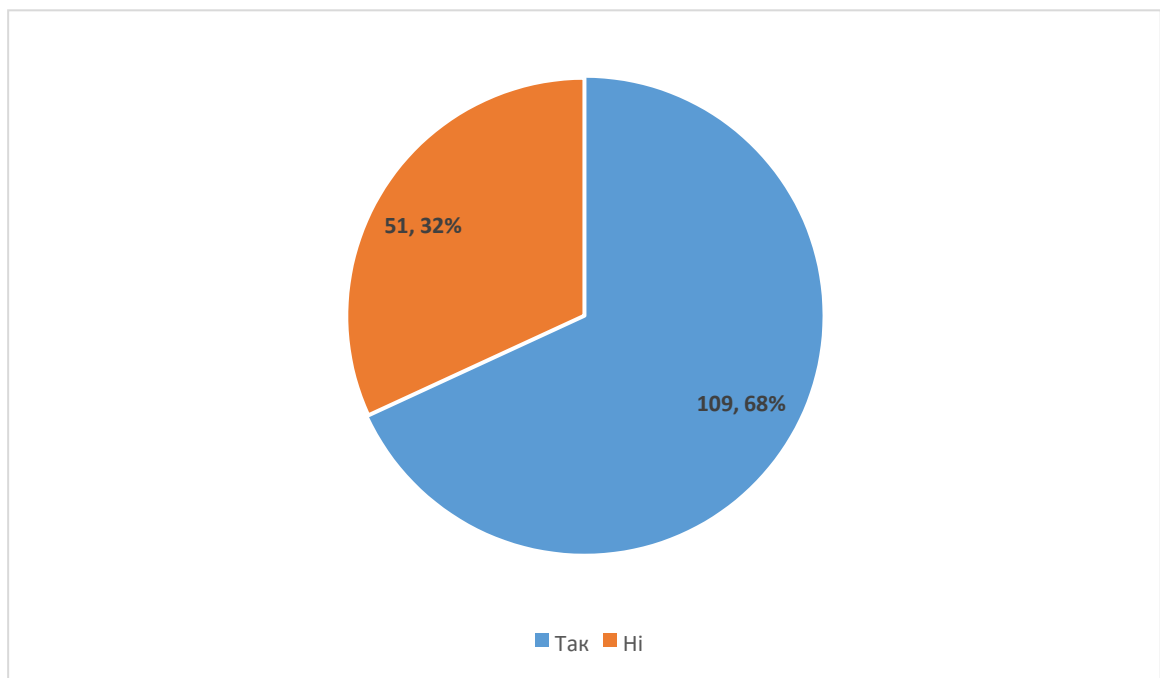
Якщо говорити про сімейний стан опитаних то з 160 анкет у статусі неodrужений/розлучений/вдова перебувають 26 %, одржених у стосунках з дітьми 38%, одржених у стосунках без дітей 36% (рис. 9).

Рис. 9. Сімейний стан.

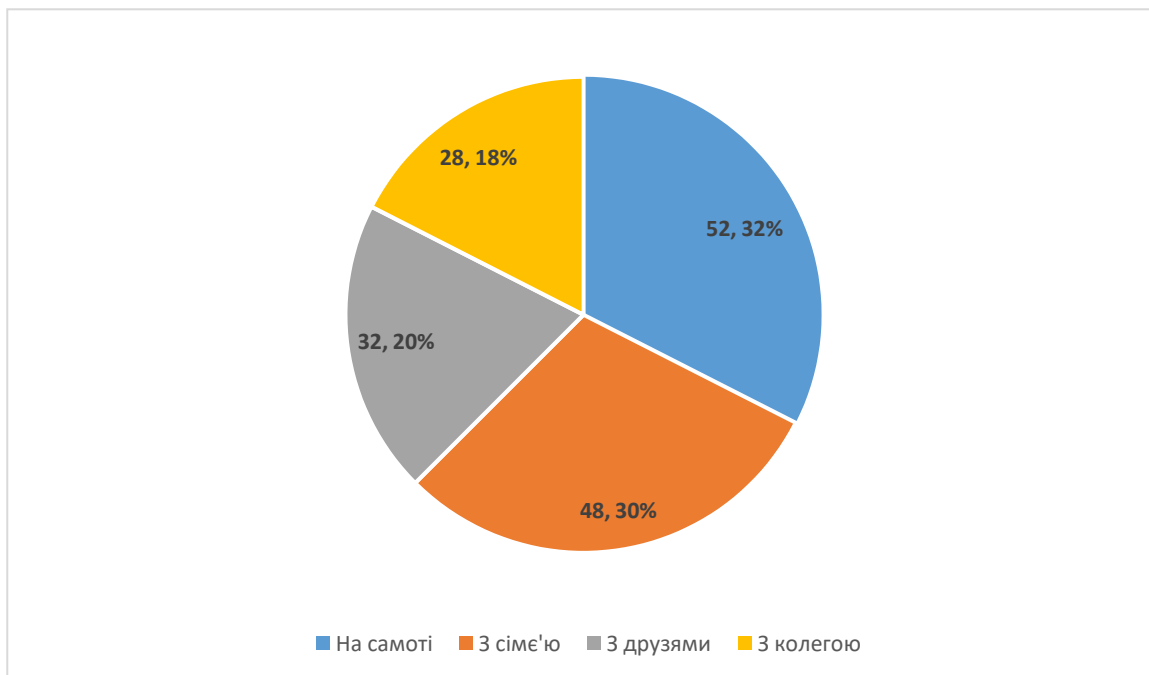
Рис. 10. Прибуття респондентів.

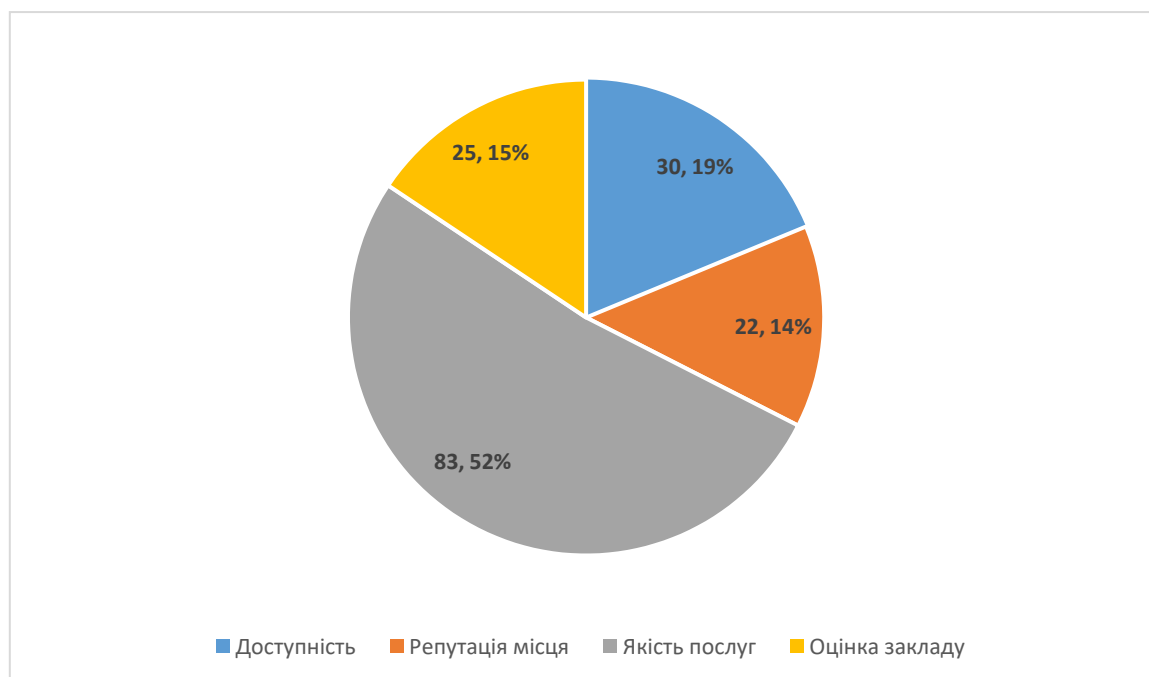
Рис. 11. Чи перебування у Закарпатській області респонденти раніше.

Більшість опитаних їдуть оздоровлюватися індивідуально, частка людей які приїхали разом зі своєю родиною склала – 30%, з друзями – 20%, з колегою – 18%. (рис. 12).

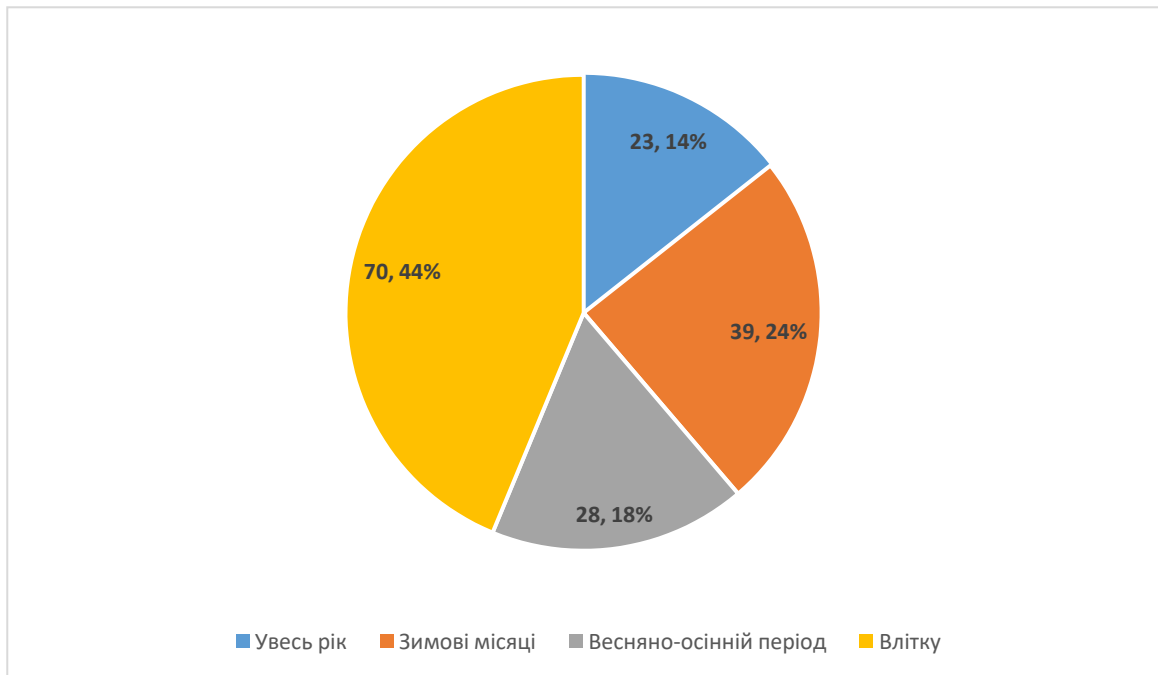

Рис. 12. З ким респонденти приїхали на Закарпаття.

Рис. 13. Найголовніші критерії вибору місця оздоровлення.

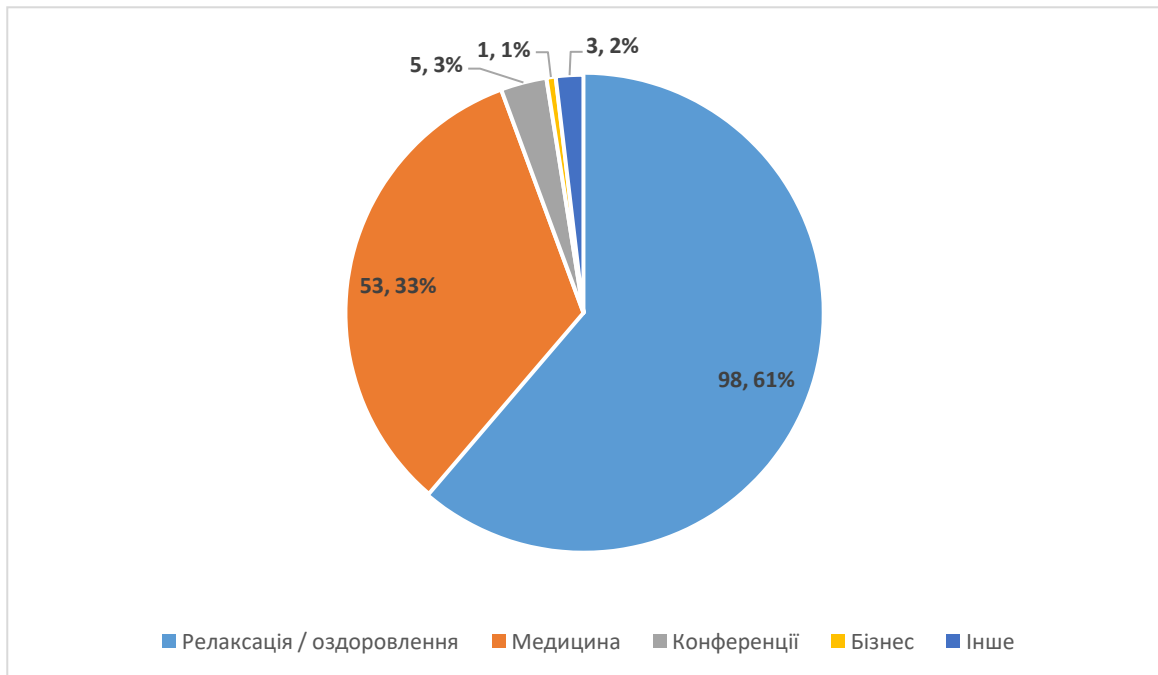

Рис. 14. В який період року користуються послугами оздоровчих закладів.

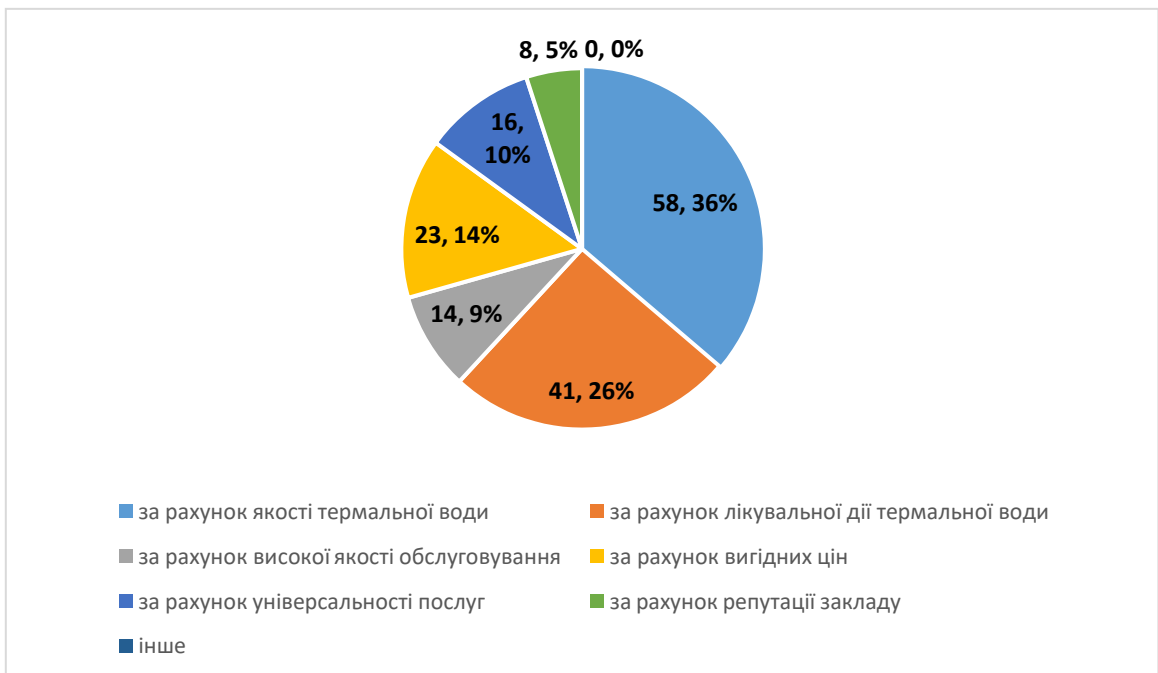
Наступне питання було спрямоване на те, щоб дізнатися через який канал інформації респонденти дізналися про пропозиції та послуги оздоровчого санаторію. Була можливість обрати декілька варіантів (рис. 15).

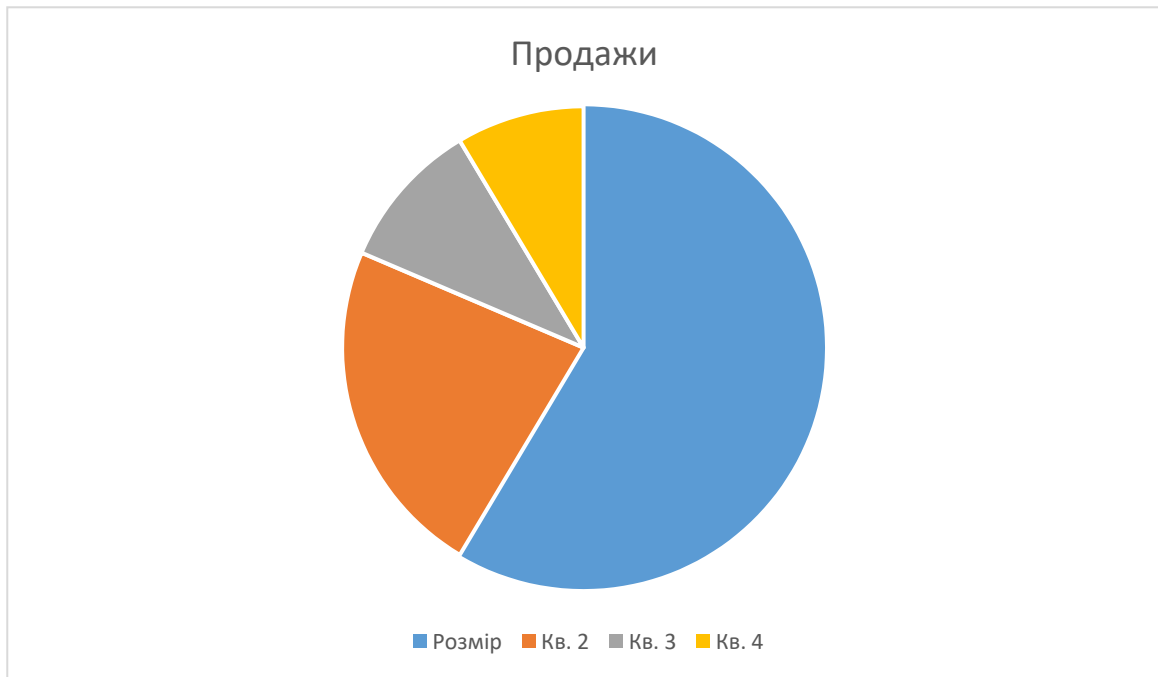
Рис. 15. Джерело інформації звідки дізналися про пропозиції та послуги.

Рис. 16. Першочергова мета відвідання оздоровчого закладу.

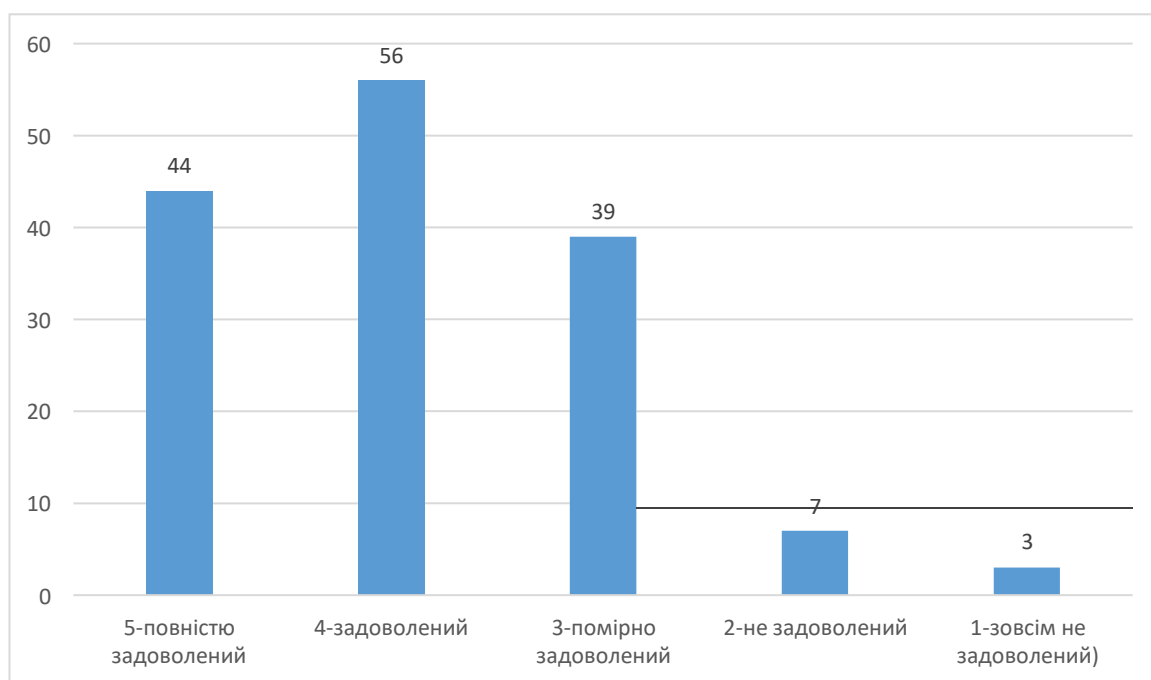

Рис. 17. Чому було обрано саме санаторій «Квітка Полонини».

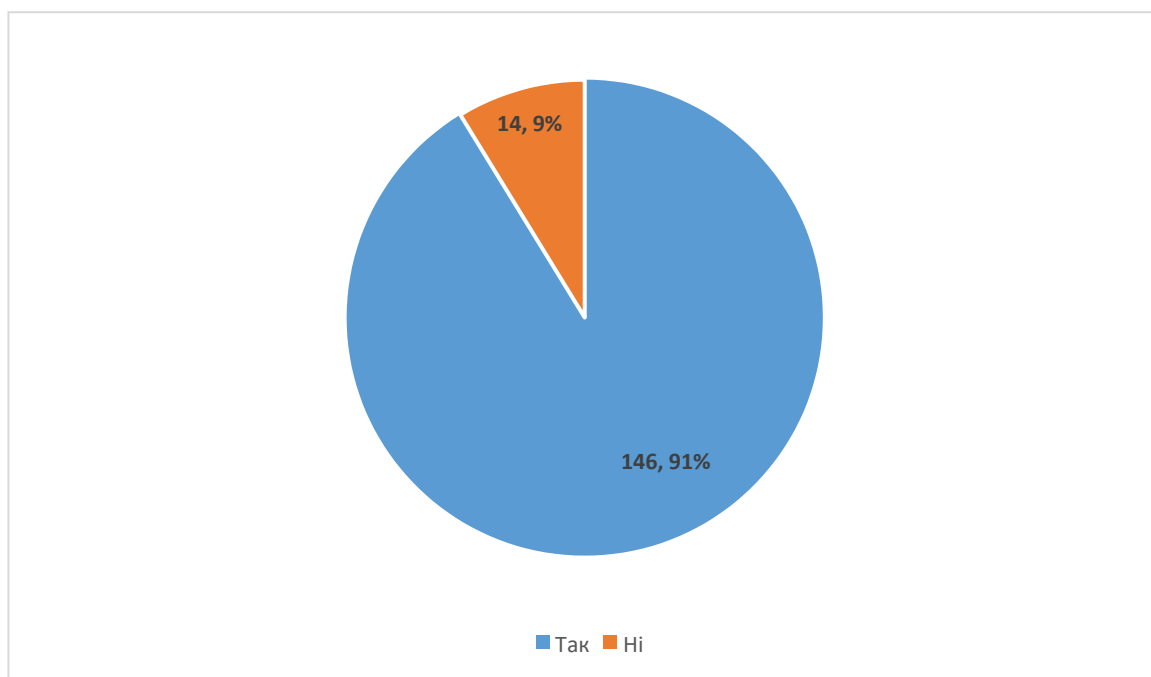

Рис. 18. Задоволеність підрозділами санаторію (5 – повністю задоволений, 4 – задоволений, 3 – помірно задоволений, 2 – не задоволений, 1 – зовсім не задоволений).

	1	2	3	4	5
Розміщення	3	15	38	59	45
Харчування	13	11	65	52	19
Оздоровлення	4	8	30	56	62
Парковка	0	6	41	69	44

Рис. 19. Загальні враження про санаторій «Квітка Полонини»

Рис. 20. Чи рекомендували б респонденти санаторій «Квітка Полонини».

На останнє питання ми хотіли дізнатися, які пропозиції хотіли б порекомендувати для удосконалення організації лікувально-оздоровчого туризму на території санаторію «Квітка Полонини». Отже, пропозиції наступні:

- Розширити пропозицію Спа процедур
- Реконструювати корпус

- Зробити знижки для повертаючих гостей
- Робити більшу рекламу закладу
- Розвивати транспортну інфраструктуру в Закарпатській області

3.2. Обґрунтування пропозицій щодо покращення діяльності санаторію «Квітка Полонини»

Як зазначалося в теоретичному розділі роботи, лікувально-оздоровчий туризм сприяє збереженню суспільного здоров'я, відновленню трудових ресурсів і таким чином виконує важливу соціальну функцію. В силу об'єктивних причин в Україні і світі суспільна потреба в лікувально-оздоровчих послугах постійно зростає. Це обумовлює перспективність даного напрямку туризму для потенційних інвесторів.

Лікувально-оздоровчі послуги надають санаторії, акредитовані МОЗ України, які мають відповідну лікувальну базу, кваліфікований медичний персонал. Окремі лікувально-оздоровчі і рекреаційні процедури пропонують своїм гостям заклади готельного господарства, насамперед розміщені на території курортів.

Протягом останніх років в Україні і у тому числі на Закарпатті відбувається динамічний розвиток туризму і сфери гостинності в цілому. Наприклад, після 2000 року на території Полянської ОТГ було збудовано 7 готелів великої і середньої місткості (див. табл. 4) і понад 20 закладів готельного господарства малої місткості. Усі ці заклади приваблюють гостей пропозицією оздоровчих процедур, таких як сауна, басейн, ванни, масаж тощо і успішно функціонують. Між тим, за цей період не було введено жодного нового санаторію, відбувалися лише роботи з реконструкції, модернізації лікувально-діагностичної бази, житлових корпусів, інфраструктури. Тобто порівняно з санаторієм для створення готелю зі СПА-послугами потрібні менші капіталовкладення і відповідно можна очікувати коротший термін окупності інвестицій.

Найбільш значущими причинами, які стримують розвиток лікувально-оздоровчого туризму на Закарпатті і негативно впливають на діяльність санаторію «Квітка Полонини» є наступні:

- велика вартість комплексної санаторної послуги, обумовлена її високою собівартістю;
- невідповідність (неповна відповідність) матеріально-технічної бази санаторіїв сучасним стандартам;

- значну частку споживачів лікувально-оздоровчих послуг становлять особи старшого віку із хронічними захворюваннями і невисокими доходами;
- відносно незначна частка споживачів лікувально-оздоровчих послуг з середнім та вищим за середній доходом;
- незручна логістика. Територіальна віддаленість Закарпаття від Центральних, Східних та Південних регіонів України обумовлює значні витрати часу на пересування залізницею чи автомобільним транспортом. Аеропорт в Ужгороді вже тривалий час не функціонує. Це також обмежує можливості щодо лікування в санаторіях іноземців;
- тривалий період окупності інвестицій при високому ризику інвестування.

Розв'язання проблемних питань, що стримують розвиток лікувально-оздоровчого туризму вимагає прийняття системних рішень на рівні держави, регіону і окремих закладів. На нашу думку, рішення насамперед мають спрямовуватися на розширення кола потенційних споживачів лікувально-оздоровчих послуг та на залучення інвестицій в розвиток санаторіїв, курортної інфраструктури.

Взагалі усі заходи, спрямовані на зростання економіки, зайнятості, рівня доходів населення, соціальних видатків сприятимуть збільшенню частки населення, яка за медичними показниками потребує лікувально-оздоровчих послуг і здатна ці послуги оплатити. Це тривалий процес, який передбачає повільне зростання внутрішнього ринку лікувально-оздоровчого туризму.

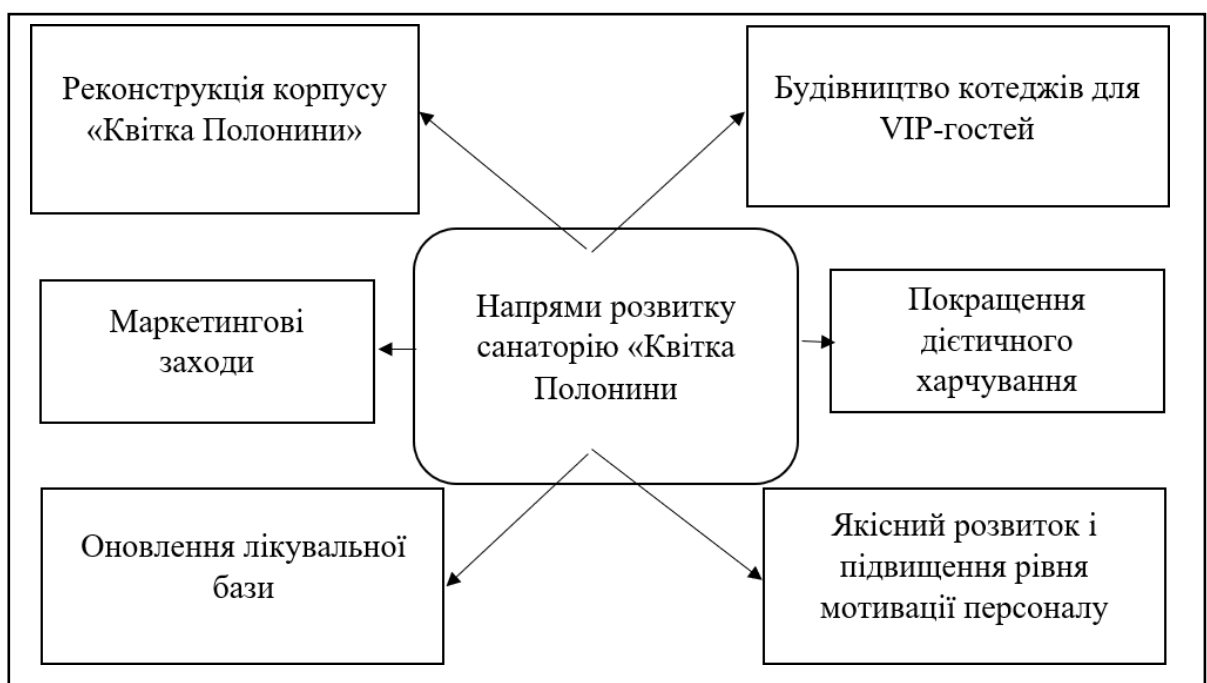
В якості перспективного напряму вбачаємо розвиток іноземного (в'їзного) лікувально-оздоровчого туризму в оздоровниці Закарпатської області. Вважаємо, що курорти Закарпаття, зокрема Свалявської групи курортів, завдяки своїм унікальним лікувальним властивостям здатні зацікавити іноземців, насамперед з країн Центральної Європи, Близького Сходу.

Відносно розвитку транспортної інфраструктури в Закарпатській області зазначаємо будівництво міжнародного аеропорту в м. Мукачеве. Введення його до експлуатації значно скоротить час трансферу від аеропорту до санаторного закладу. Також за Державною програмою «Велике будівництво» в області відбувається масштабний розвиток автомобільних доріг. Так, за даними Укравтодору в 2021 р. на Закарпатті заплановано відновити 265 км державних автошляхів (<https://zk.ukravtodor.gov.ua/>). Крім того, в області відбувається будівництво і реконструкція автошляхів місцевого підпорядкування. Покращення транспортної логістики позитивно впливає на привабливість курортів для споживачів послуг та потенційних інвесторів.

Збільшення обсягів капітальних інвестицій, у тому числі прямих іноземних інвестицій, в розвиток лікувально-оздоровчих закладів курортів Закарпаття залежить від загального покращення інвестиційного клімату в державі і регіоні. Інвесторів стримують наявні проблемні питання щодо захисту власності, інвестицій, оподаткування, адміністративного тиску на бізнес, практики судочинства тощо. По мірі вирішення зазначених проблем можна очікувати на приріст капітальних інвестицій.

Наведене вище повною мірою відноситься до санаторію «Квітка Полонини». Як показало дослідження, заклад орієнтований на відносно вузькі в даний час сегменти ринку споживачів лікувально-оздоровчих послуг, потребує реновації матеріально-технічна база. Збиткова діяльність закладу під час пандемії коронавірусу Covid-19 вказує на відсутність внутрішніх джерел фінансування інвестиційних програм розвитку.

З метою покращення діяльності санаторію «Квітка Полонини» пропонуємо наступні напрями (рис. 21).

Рис. 21. Напрями покращення діяльності санаторію «Квітка Полонини».

Як зазначалося в розділі 2.2 корпус «Квітка Полонини» був введений до експлуатації ще у 1965 році. За цей період в корпусі відбувалися поточні і капітальні ремонти, але архітектурно-будівельні рішення будівлі застаріли і не відповідають сучасним вимогам. Зокрема площі номерів на 3-4 поверхах корпусу не відповідають вимогам до закладів розміщення згідно з ДСТУ 4269:2003 (ДСТУ 4269:2003 Послуги

туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги: Нац. стандарт України. Чинний від 2004-07-01.). Пропонуємо провести архітектурно-будівельне обстеження будівлі за результатами якого розробити проект реконструкції. Для прийому VIP-гостей пропонуємо збудувати на території закладу декілька котеджів. Покращення умов розміщення сприятиме отриманню більшого лікувального ефекту, розширенню цільової аудиторії закладу.

Пропонуємо постійно покращувати організацію дієтичного харчування шляхом впровадження нових страв, харчових технологій. Важливим є розширення асортименту стравами української та місцевої закарпатської кухні, національної кухні народів Центральної Європи, Близького Сходу.

Під час дослідження було встановлено, що санаторій «Квітка Полонини» має потужну діагностично-лікувальну базу, яка забезпечує належний рівень лікувально-оздоровчих послуг. Під час експлуатації медична техніка, устаткування фізично і морально зношується. Крім того, постійно поширюються нові методи діагностики, лікування, профілактики захворювань. Тому наявну в закладі лікувальну базу потрібно постійно оновлювати.

Розширення клієнтської бази санаторію «Квітка Полонини» потребує маркетингової підтримки. З цією метою пропонуємо розробити комплекс маркетингово-реklamних заходів, спрямованих на інформування про заклад потенційних споживачів послуг в Україні та за кордоном. Це може бути розміщення рекламних матеріалів на офіційному сайті закладу, у ЗМІ, інтернет-ресурсах, участь в виставках, ярмарках та інших заходах за напрямом лікувально-оздоровчого туризму, налагодження співпраці з туристичними агенціями, медичними закладами.

Реалізація заходів, спрямованих на покращення діяльності санаторію «Квітка Полонини» потребує активної участі персоналу закладу. Необхідно донести до працівників необхідність змін, залучити їх до обговорення проблемних питань, розробки пропозицій щодо покращення діяльності. Наймані працівники мають бути зацікавлені в успіху підприємства. Для цього потрібно застосовувати методи матеріальної та соціально-психологічної мотивації.

Нинішній період карантинних обмежень і неповної завантаженості закладу, на нашу думку, є найкращим для реалізації запропонованого інвестиційного проекту реконструкції корпусу «Квітка Полонини» і будівництва котеджів.

ВИСНОВКИ

Робота присвячена проблемі організації лікувально-оздоровчого туризму. Лікувально-оздоровчі послуги надають санаторії, які переважно знаходяться на території курортів – місцевостей з лікувальними бальнеологічними та/або кліматичними властивостями. Лікувально-оздоровчий туризм має велику соціальну значущість, так як сприяє збереженню суспільного здоров'я, відновленню трудових ресурсів. Таким чином, проблема дослідження курсової роботи є важливою та актуальною.

Мета роботи полягає у розробленні пропозицій щодо удосконалення організації лікувально-оздоровчого туризму. Відповідно об'єктом дослідження є процес надання лікувально-оздоровчих послуг, а предметом дослідження - організація лікувально-оздоровчих послуг в санаторії «Квітка Полонини» ТОВ «Сузір'я».

При написанні курсової роботи були виконані наступні завдання:

- вивчені літературні джерела з питань становлення і розвитку курортної справи в світі, в Україні та на Закарпатті;
- опрацьовані нормативні акти, які регламентують лікувально-оздоровчу діяльність;
- проаналізований сучасний стан і тенденції розвитку лікувально-оздоровчого туризму і курортної справи в Україні та Закарпатській області;
- дана характеристика факторів, які впливають на розвиток лікувально-оздоровчого туризму, діяльність оздоровниць;
- проаналізований лікувально-оздоровчий потенціал Свалявської групи курортів (Полянська ОТГ);
- визначено організаційно-економічний профіль санаторію «Квітка Полонини»;
- проаналізована організація надання лікувально-оздоровчих послуг в санаторії «Квітка Полонини» в умовах карантинних обмежень;
- обґрунтовані напрями покращення діяльності санаторію «Квітка Полонини».

Пропозиції роботи спрямовані на розширення цільового сегменту, оновлення матеріально-технічної бази санаторію «Квітка Полонини» і можуть бути використані в діяльності лікувально-оздоровчих закладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ 4269:2003 Послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги: Нац. стандарт України. Чинний від 2004-07-01. – Київ: Держспоживстандарт, 2004.
2. Заваріка Г.М. Курортна справа: навч. посіб. / Г.М. Заваріка. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 264с.
3. Кобаль Й.В. Свалява // Енциклопедія історії України у 10 т. / Інститут історії України НАН України. – К.: Наукова думка, 2012. – Т. 9, С. 467-469.
4. Манов М.А. Економіка підприємства гостинності: підручник / М.А. Манов, Ю.О. Карягін. – Варшава-Київ: Вид-во Вищої школи туризму та іноземних мов у Варшаві, 2018. – 154с.
5. Перелік закладів охорони здоров'я, яким видано, переоформлено акредитаційні сертифікати, видано дублікати акредитаційних сертифікатів, відмовлено в присвоєнні акредитаційної категорії Головною акредитаційною комісією при МОЗ України у 2020 році Протокол № 1 від 20.01.2020 наказ від 28.01.2020
6. Сіройч З. Значення сфери гостинності в управлінні сучасним мегаполісом // З. Сіройч, Ю. Карягін, М. Манов. - Ресторанний і готельний консалтинг. Інновації, 2019. - Том 2, №1, с. 110-120.
7. Всесвітня організація охорони здоров'я. Офіційний сайт. URL: <https://www.who.int/en/> Дата звернення 15.12.2021.
8. Головне управління статистики в Закарпатській області. Офіційний сайт. URL: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/> Дата звернення 13.12.2021.
9. Головне управління статистики у м. Києві. Офіційний сайт. URL: <http://www.kyiv.ukrstat.gov.ua/> Дата звернення 14.12.2021.
10. Державна служба статистики. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. Дата звернення 12.12.2021.
11. Міжнародний валютний фонд. Офіційний сайт. URL: <https://www.imf.org/en> Дата звернення 17.12.2021.
12. Оpendatabot. Офіційний сайт. URL: <https://opendatabot.ua/> Дата звернення 20.12.2021.
13. Полянська об'єднана територіальна громада. Офіційний сайт URL: <https://polyanska-gromada.gov.ua/> Дата звернення 16.12.2021.

14. Про курорти: Закон України // Документ 2026-III. Поточна редакція від 16.10.2020.Офіційний сайт. Взято з:<https://zakon.rada.gov.ua>.
15. Про туризм: Закон України // Документ 324/95-ВР. Поточна редакція від 16.10.2020.Офіційний сайт. Взято з:<https://zakon.rada.gov.ua>.
16. Сайт бронювання Booking.com. URL: <https://www.booking.com/city/ua> Дата звернення 20.12.2021.
17. Санаторій «Квітка Полонини». Офіційний сайт. URL: <https://kvitkarolonyny.com/> Дата звернення 20.12.2021
18. Служба автомобільних доріг у Закарпатській області. Офіційний сайт. URL: <https://zk.ukravtodor.gov.ua/> Дата звернення 22.12.2021

ПІДСУМКИ

Робота полягає у наданні характеристики лікувально-оздоровчого туризму полянської ОТГ наприкладі санаторію «КВІТКА ПОЛОНІНИ». Виконуючи роботу були розроблені пропозиції щодо покращення організації лікувально-оздоровчого туризму, а також розроблено та проведено анкетування щодо дослідження туристичного попиту та задоволеності гостей санаторію «Квітка Полонини».

Метою кваліфікаційної роботи є розроблення пропозицій щодо удосконалення організації лікувально-оздоровчого туризму. Реалізація зазначеної мети передбачає вирішення наступних завдань: опрацювання літературних джерел, нормативних актів з питань організації лікувально-оздоровчого туризму, діяльності санаторно-курортних закладів; проаналізувати сучасний стан і тенденції розвитку лікувально-оздоровчого туризму і курортної справи; визначити вплив чинників на розвиток лікувально-оздоровчого туризму; проаналізувати лікувально-оздоровчий потенціал Свалявської групи курортів; проаналізувати організацію надання лікувально-оздоровчих послуг в санаторії «Квітка Полонини»; обґрунтувати пропозиції щодо покращення діяльності санаторію.

Під час роботи об'єктом дослідження було вивчення процесу надання лікувально-оздоровчих послуг у санаторії «Квітка Полонини, а предметом дослідження: організація лікувально-оздоровчих послуг в санаторії «Квітка Полонини» ТОВ «Сузір'я».

Процес дослідження проводилось шляхом опрацювання нормативних актів, наукових публікацій з питань організації лікувально-оздоровчого туризму і курортної справи, впливу пандемії Covid-19 на діяльність закладів гостинності, даних статистики, експертних оцінок.

Теоретичне значення дослідження полягає у визначенні впливу карантинних обмежень, обумовлених пандемією Covid-19 на організацію надання лікувально-оздоровчих послуг в санаторно-курортних закладах. Практичне значення полягає у обґрунтуванні пропозицій щодо покращення діяльності санаторію «Квітка Полонини».

Інформаційна база дослідження включає нормативні акти, матеріали з офіційних сайтів Всесвітньої організації охорони здоров'я, Організації економічного співробітництва і розвитку, наукові публікації, статистичні дані.

ДОДАТКИ

Додаток А

Характеристика санаторіїв Закарпатської області (власне редагування)

Заклад	Організаційна форма	Адреса	Профіль категорія	Лікувальні процедури
Верховина	Дочірнє підприємство ПрАТ «Укрпроф-оздоровниця»	с. Сойми, Міжгірський р-н, Закарпатська обл.	Хвороби крові та кровотворних органів; Хвороби органів травлення;	Мінеральна вода Сойми, мінеральні ванни, масаж, інгаляції
Карпати	Дочірнє підприємство ПрАТ «Укрпроф-оздоровниця»	с. Чинадієво, Мукачівський р-н, Закарпатська обл.	Хвороби органів кровообігу, нервової системи, органів травлення, сечостатевої системи, кістково-м'язової системи; ожиріння, цукрового діабету; Вища категорія	Ванни, душі, мінеральна вода, масаж
Поляна	Дочірнє підприємство ПрАТ «Укрпроф-оздоровниця»	вул. Духновича , 104, с. Поляна, Мукачівський р-н, Закарпатська область	Захворювання органів травлення, ендокринної системи, порушення обміну речовин;	Мінеральна вода Поляна Купіль, ванни, душі, масаж, фізіотерапія
Синяк	Дочірнє підприємство ПрАТ «Укрпроф-оздоровниця»	с. Синяк, Мукачівський р-н, Закарпатська область	Захворювання опорно – рухового апарату та периферичної нервової системи;	Сірководнева мінеральна вода, ванни, душі, масаж, фізіотерапія

Сонячне Закарпаття	Дочірнє підприємство ПрАТ «Укрпроф- оздоровниця	с. Поляна, Мукачівський р-н, Закарпатська область	Хвороби органів травлення та ендокринної системи	Мінеральна вода Поляна Квасова, ванни, душі, плавання в басейні
Шаян	Дочірнє підприємство ПрАТ «Укрпроф- оздоровниця	с. Шаян, Хустський р-н, Закарпатська обл.	Хвороби органів травлення, сечостатевої, ендокринної системи, порушення обміну речовин	Мінеральна вода, ванни, душі, масаж, фізіотерапія
Квітка Полонини	ТОВ «Сузір'я»	с. Солочин, Мукачівський р-н, Закарпатська обл.	Хвороби органів травлення, нирок, ендокринної системи	Мінеральна вода, ванни, душі, масаж, фізіотерапія
Боржава	ТОВ «Санаторій Боржава»	Вул. Січових Стрільців, 15, с. Довге, Іршавський р- н, Закарпатська обл.	Хвороби опорно- рухового апарату, органів травлення, дихальних шляхів, сечостатевої системи, серця і судин, ендокринної та нервової систем	Мінеральна вода, ванни, душі, масаж, фізіотерапія, термальний басейн
ТермалСтар	ТОВ «ТермалСтар»	с. Нижнє Солотвино, 226 Ужгородський р-н, Закарпатська	Захворювання опорно-рухового апарату, серцево- судинної системи, внутрішніх органів	Ванни, душі, масаж, фізіотерапія, басейн, соляна кімната

		обл.		
Карпатія	ТОВ «Велнес-Карпатія»	Вул. Центральна, 67, с. Шаян, Хустський р-н, Закарпатська обл.	Хвороби органів травного тракту, дихальних шляхів, роботи сечовивідних шляхів, алергії	Ванни, душі, масаж, фізіотерапія, басейн
Кришталево Джерело	ТОВ «Санаторій Кришталево Джерело»	с. Солочин, Мукачівський р-н, Закарпатська обл.	Хвороби органів травлення, ендокринної системи	Мінеральна вода, ванни, душі, масаж, фізіотерапія, спелеотерапія
Трембіта	ТОВ «Оздоровчий СПА-комплекс «Трембіта»	с. Велятино, Хустський р-н, Закарпатська обл.	Пульмонологічні захворювання	Масаж, душі, соляна кімната, фізіотерапія
Сольва	ТОВ «Сольва»	с. Поляна, Мукачівський р-н, Закарпатська область	Хвороби травлення, опорно-рухового апарату, нервової системи	Мінеральна вода, ванни, душі, басейн, фізіотерапія
Гірська тиса	ТОВ «Санаторій «Гірська Тиса»	с. Кваси, Рахівський р-н, Закарпатська обл.	Хвороби опорно-рухового апарату, нервової системи	Мінеральна вода, ванни, душі, масаж, фізіотерапія
Теплиця	ТОВ «Багатопрофільний санаторій «Теплиця»	Вул. Копанська 265-а, м. Виноградів, Закарпатська обл.	Хвороби дихальних шляхів, нервової системи, ендокринної системи	Мінеральна вода, ванни, душі, масаж, фізіотерапія, басейн
Вісак	ПП ФОП	с. Шаян, Хустський р-н,	Хвороби травлення, обміну речовин,	Мінеральна вода, ванни,

		Закарпатська обл.	урологічні	душі, масаж, фізіотерапія, басейн
Сузір'я	ТОВ «Сузір'я»	с. Солочин, Мукачівський р-н, Закарпатська обл.	Хвороби органів травлення, нирок, ендокринної системи;	Мінеральна вода, ванни, душі, масаж, фізіотерапія
Сонячний	ТОВ	Вул. Курортна, За, с. Поляна, Мукачівський р-н, Закарпатська обл.	Хвороби органів травлення та ендокринної системи	Мінеральна вода Поляна Квасова, ванни, душі
Сонячна Долина	ТОВ «Курорт «Сонячна Долина»	Вул. Курортна, 10, с. Поляна, Мукачівський р-н, Закарпатська обл.	Хвороби органів травлення та ендокринної системи	Мінеральна вода Поляна Квасова, ванни, душі, фізіотерапія

Перелік захворювань, які лікуються в санаторії «Квітка Полонини»

(https://kvitkapolonyny.com/)

Група	Захворювання
Захворювання стравоходу, шлунку та дванадцятипалої кишки	<ul style="list-style-type: none"> - рефлюкс-езофагіт різних форм легкого та середнього ступеня поза фазою загострення; хронічні гастрити; - хронічний гастродуоденіт поза фазою загострення, - функціональні розлади шлунку з порушенням секреції або моторної активності („невіразкова диспепсія“); - виразкова хвороба шлунку та дванадцятипалої кишки; гастроезофіальна рефлюксна хвороба (ГЕРХ); хвороба оперованого шлунку
Захворювання кишківника	<ul style="list-style-type: none"> - ентероколіти й коліти різної етіології, крім стенозуючих, виразкових, туберкульозних, бактеріальних та паразитарних форм; - дискінезії кишківника з явищами кишкового стазу, „синдром подразненого кишківника”
Захворювання печінки	<ul style="list-style-type: none"> - залишкові явища після перенесеного гострого вірусного гепатиту; - хронічні гепатити різної етіології; - залишкові явища після токсичних уражень печінки; - алкогольна хвороба печінки(АХП), неалкогольна жирова хвороба печінки(НАЖХП).
Захворювання жовчного міхура, жовчовивідних шляхів та під-шлункової залози	<ul style="list-style-type: none"> - хронічні холециститу, ангеохоліти різної етіології без схильності до частих загострень; - дискінезії жовчних шляхів та жовчного міхура; спазм сфінктера Одді; - жовчнокам'яна хвороба, не ускладнена інфекцією та частими загостреннями; - стан після оперативного втручання на жовчних шляхах; - панкреатит хронічний рецидивуючий (крім туберкульозного) без схильності до частих загострень; - диспанкреатизм.

Стан після опера-тивних втручань на органах травлення	<ul style="list-style-type: none"> - функціональні пострастрорезекційні синдроми („малого шлунка”, демпінг синдром, гіпоглікемічний синдром); - функціональний постхолецистектомічний синдром
Захворювання нирок та сечовивідних шляхів	<ul style="list-style-type: none"> -сечокислі діатези (уратоурія, оксалатуурія, фосфатурія); - стани після оперативних втручань на сечовивідних шляхах без виражених порушень їх прохідності, особливо на фоні кислої рН сечі; - хронічний пієлонефрит, хронічний цистит поза фазою загострення
Захворювання ендокринної системи та порушення обміну речовин	<ul style="list-style-type: none"> - ожиріння первинне аліментарно-конституційне; - цукровий діабет I-II типу, легкого та середнього перебігу, в тому числі у дітей; - подагра.
Захворювання опорно-рухового апарату	<ul style="list-style-type: none"> - супровідні захворювання верхніх дихальних шляхів (фаза ремісії); - хронічний риніт, тонзиліт, синусит, ларингіт, фарингіт, бронхіт.
Супровідні захворювання нервової системи	<ul style="list-style-type: none"> - вегетосудинна дистонія; - неврастенія; - неврози різної етіології
Інші захворювання	Захворювання судин нижніх кінцівок, варикозна хвороба; стан після хіміотерапії в онкологічних хворих
Синдроми	Синдром хронічної втоми, офіс-синдром, синдром «менеджера», синдром «великого міста».

**Методи апаратної фізіотерапії, які застосовуються в санаторії «Квітка
Полонини» (<https://kvitkapolonyny.com/>)**

Метод	Діючий фактор	Показання
Дарсонвалізація	Змінний струм високої частоти (110 кГц), малої сили (0,02 мА)	Неврози, трофічні виразки, геморой, варикозне розширення вен нижніх кінцівок
Ультразвукова терапія	Високочастотні механічні коливання (понад 20 кГц)	Захворювання опорно-рухового апарату, гінекологічні, ЛОР, урологічні, гастроентерологічні
УВЧ-терапія	Змінне електричне поле ультрависокої частоти	Захворювання внутрішніх органів, опорно-рухового апарату, ЛОР, нервової системи
Короткохвильове ультрафіолетове опромінювання (УФО)	Ультрафіолетові промені в еритемних дозах	Захворювання внутрішніх органів, шкіри, носоглотки, периферичної нервової системи, наслідки поранень і травм
Магнітотерапія	Низькочастотне магнітне поле	Захворювання периферичної нервової системи, ішемічна хвороба серця, гіпертонія
Ампліпульстерапія	Змінний струм середньої частоти малої сили	Больові синдроми
Гальванізація	Постійний струм низької напруги і невеликої сили	Захворювання шлунково-кишкового тракту, периферичної нервової системи
Електрофорез	Однчасна дія постійного струму і лікарської речовини	Визначаються фармакологічними властивостями лікарської речовини
Лазеротерапія	Лазерне випромінювання	Захворювання шлунково-кишкового тракту, периферичної нервової системи тощо
Киснева пінка	Кисневий коктейль і пінка	Лікування і профілактика різних захворювань

Апаратний масаж	Акупунктурний масаж	Різні захворювання.
Озонотерапія	В/в введення фізрозчину з озonom	Доповнення методів традиційної терапії

Анкетування щодо дослідження туристичного попиту та задоволеності гостей санаторію “Квітка Полонини”

Шановні опитувачі!

Мене звуть Пилип Наталія-Кароліна, я навчаюся у Закарпатському угорському інституті ім. Ференца Ракоці II на спеціальності туризм. Темою моєї курсової роботи є Характеристика лікувально-оздоровчого туризму Свалявського ОТГ наприкладі санаторію "Квітка Полонини". Будь ласка, допоможіть мені у моєму дослідженні, заповнивши цю анонімну анкету на кілька хвилин! Заздалегідь дякую за допомогу!

1. Стать

- Чоловіча
- Жіноча

2. Ваш вік?

- 18-19 років
- 20-29 років
- 30-39 років
- 40-49 років
- 50-59 років
- старше 60 років

3. Найвищий рівень освіти?

- Початкова школа
- Середня школа / Професійна середня школа / Гімназія
- Коледж / університет

4. Сімейний стан?

- Неодружений / розлучений / вдова
- Одружений / у стосунках без дітей
- Одружений / у стосунках з дитиною

5. З якої області Ви приїхали?

.....

6. Чи бували Ви вже на Закарпатті?

- Так
- Ні

7. З ким Ви приїхали до Закарпаття?

- на самоті
- з сім'єю
- з друзями
- з колегою

8. Які найголовніші для Вас критерії вибору місця оздоровлення?

- доступність
- репутація місця
- якість послуг
- оцінка закладу

9. В який період року Ви користуєтесь послугами закладів оздоровчого туризму ?

- увесь рік
- зимові місяці
- весняно-осінній період
- влітку

9. Через який канал інформації Ви дізналися про пропозиції та послуги оздоровчого санаторію Квітка Полонини? (можливо кілька відповідей)

- Інтернет
- через знайомих, рідних, друзів
- туристична виставка

- через туристичну фірму
- через друковану пресу (журнал, газета)
- рекламний матеріал, флаєр
- телебачення/радіо

10. В першу чергу з якою метою Ви відвідали оздоровчий заклад?

- релаксація / оздоровлення
- медицина
- конференції
- бізнес
- інше

11. Чому Ви обрали саме санаторій “Квітка Полонини”?

- за рахунок якості термальної води
- за рахунок лікувальної дії термальної води
- за рахунок високої якості обслуговування
- за рахунок вигідних цін
- за рахунок універсальності послуг
- за рахунок репутації закладу
- інше

12. Якими оздоровчими послугами Ви користувалися на території санаторію “Квітка Полонини”?

.....
 .....

13. Будь ласка оцініть задоволеність Вашого розміщення на території санаторію “Квітка Полонини”? (5 – повністю задоволений, 4 – задоволений, 3 – помірно задоволений, 2 – не задоволений, 1 – зовсім не задоволений)

	1	2	3	4	5
розміром кімнати					
з обладнанням кімнати					

з чистотою в номері					
з комфортом ліжка і постільним					
з чистотою ванної кімнати					
з обладнанням ванної /душової					
з періодичністю прибирання					
з періодичністю зміни рушники					

14. Оцініть наскільки Ви були задоволені наступними підрозділами санаторію “Квітка Полонини” (5 – повністю задоволений, 4 – задоволений, 3 – помірно задоволений, 2 – не задоволений, 1 – зовсім не задоволений)

	1	2	3	4	5
Розміщення					
Харчування					
Оздоровлення					
Парковка					

15. Оцініть свої загальні враження про санаторій “Квітка Полонини”? (5 – повністю задоволений, 4 – задоволений, 3 – помірно задоволений, 2 – не задоволений, 1 – зовсім не задоволений)

1	2	3	4	5
•	•	•	•	•

16. Чи порекомендували б Ви своїм рідним , друзям або знайомим санаторій “Квітка Полонини”?

- так
- ні

17. Які пропозиції Ви б порекомендували для удосконалення організації лікувально-оздоровчого туризму на території санаторію “Квітка Полонини”?

.....

.....

СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ:

Рис. 1. Поширені види туризму за метою поїздки (Заваріка Г.М. 2015).	8
Рис. 2. Типи курортів за лікувальними властивостями (Заваріка Г.М. 2015)	10
Рис. 3. Покупці лікувально-оздоровчих послуг (Манов М.А. 2018).....	16
Рис. 4. Бальнеологічні процедури санаторію «Квітка Полонини» (https://kvitkapolonyny.com/).....	24
Рис. 5. Види послуг санаторію «Квітка Полонини» (https://kvitkapolonyny.com/).	27
Рис. 6. Визначення статі респондентів.....	30
Рис. 7. Вікова категорія респондентів.....	30
Рис. 8. Найвищий рівень освіти.....	31
Рис. 9. Сімейний стан	31
Рис. 10. Прибуття респондентів.	32
Рис. 11. Чи перебування у Закарпатській області респонденти раніше.	32
Рис. 12. З ким респонденти приїхали на Закарпаття.	33
Рис. 13. Найголовніші критерії вибору місця оздоровлення.	33
Рис. 14. В який період року користуються послугами оздоровчих закладів.	34
Рис. 15. Джерело інформації звідки дізналися про пропозиції та послуги	34
Рис. 16. Першочергова мета відвідання оздоровчого закладу.....	35
Рис. 17. Чому було обрано саме санаторій “Квітка Полонини”	35
Рис. 18. Задоволеність підрозділами санаторію.....	36
Рис. 19. Загальні враження про санаторій “Квітка Полонини”	37
Рис. 20. Чи рекомендували б респонденти санаторій “Квітка Полонини”	37
Рис. 21. Напрями покращення діяльності санаторію «Квітка Полонини»	40

СПИСОК ТАБЛИЦЬ:

Таблиця 1. Етапи розвитку курортної справи на Закарпатті (Кобаль Й.В. 2012).	10
Таблиця 2. Динаміка лікувально-оздоровчих закладів (Державна служба статистики http://www.ukrstat.gov.ua ; Головне управління статистики в Закарпатській області http://www.uz.ukrstat.gov.ua/)	12
Таблиця 3. Спеціалізовані реабілітаційні відділення в санаторіях Закарпатської області (власне редагування)	14
Таблиця 4. Характеристика закладів готельного господарства Полянської ОТГ (https://www.booking.com/city/ua Дата звернення 20.12.2021)	21
Таблиця 5. Характеристика корпусів санаторію «Квітка Полонини» (https://kvitkapolonyny.com/)	25
Таблиця 6. Характеристика номерів корпусу «Квітка Полонини» (https://kvitkapolonyny.com/)	25
Таблиця 7. Характеристика номерів корпусу «Сузір'я» (https://kvitkapolonyny.com/)	26
Таблиця 8. Цільові сегменти ринку санаторію «Квітка Полонини» (власне редагування).	28

РЕЗЮМЕ (на угорський мові)

ÖSSZEFOGLALÁS

A munka célja a Polenai egyesült területi közösség gyógyászati és egészségügyi turizmusának leírása a «Havasok Virága» gyógyüdülő példáján. A munka során javaslatok voltak kidolgozva az egészségturizmus megszervezésének javítására, valamint felmérés készült a «Havasok Virága» gyógyüdülő turisztikai keresletének és vendégeinek elégedettségéről.

Az egészségturizmus szervezettségének fejlesztése és javaslatok kidolgozása volt a diplomamunka célja. A kitűzött cél megvalósítását az alábbi feladatok elvégzése biztosították: irodalmi források tanulmányozása, gyógy- és turizmusfejlesztési szabályzatok tanulmányozása, gyógyüdülő tevékenységének tanulmányozása. Továbbá az egészségturizmus és az üdülőüzletág jelenlegi helyzetének elemzése és fejlődési irányainak megvizsgálása, az egészségturizmus fejlődésének meghatározása és a tényezők megállapítása, a Szolyvai üdülőcsoport fejlődési lehetőségeinek elemzése, az orvosi és egészségügyi szolgáltatások megszervezésének javítása a «Havasok Virága» gyógyüdülőben, tényekkel alátámasztott javaslatok, amelyek javítanák a gyógyüdülők tevékenységét.

A tanulmány célja volt az orvosi és egészségügyi szolgáltatások folyamatának kivizsgálása a «Havasok Virága» gyógyüdülőben. A kutatás célja viszont: az orvosi és egészségügyi szolgáltatások megszervezése a «Havasok Virága» gyógyüdülőben, a «Szuzijra» Korlátolt Felelősségű Társaságnál. A kutatási folyamat magába foglalta a jogszabályok tanulmányozását, az egészségturizmus és a gyógyfürdő-üzletág megszervezésével kapcsolatos tudományos publikációk feldolgozását, a Covid-19 világjárvány felmérésének hatását a vendéglátási tevékenységre, statisztikák megvizsgálását, szakértői értékelések tanulmányozását. A munka elméleti részében megvizsgáltam a karantén alatti korlátozások hatásait a gyógyüdülőkre és egészségügyi szolgáltatások megszervezésére, amit a Covid-19 világjárvány okozott. A gyakorlati rész viszont a «Havasok Virága» gyógyüdülő tevékenységének javítására irányuló javaslatokat foglalja magába. A kutatás alapjául szolgáltak: jogi előírások, tanulmányok az Egészségügyi Világszervezet hivatalos weboldalairól, felmérések tanulmányozása a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet hivatalos honlapjairól, tudományos publikációk, statisztikai felmérések.

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

Дата перевірки:
14.05.2022 10:44:00 EEST

Дата звіту:
14.05.2022 17:40:06 EEST

ID перевірки:
1011181048

Тип перевірки:
DocvsInternet+Library

ID користувача:
100006701

Назва документа: 11_Пилип Наталія-Кароліна

Кількість сторінок: 60 Кількість слів: 9997 Кількість символів: 87950 Розмір файлу: 1.25 MB ID файлу: 1011075299

6.64% Схожість

Найбільша схожість: 2.36% з Інтернет-джерелом (<https://vsesanatorii.com/ua/sanatorii-kvitka-polonyny-zakarpattya>)

5.44% Джерела з Інтернету 240 ..... С т
о р і н к а 62

1.92% Джерела з Бібліотеки 103 ..... С т
о р і н к а 63

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 17